

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
P. O. Box 1005
WASHINGTON 13., D. C.

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ
Hungarian Quarterly - Revista Húngara
Revue Hongroise

Előfizetési díj: Északamerikában
egész évre \$ 4.00, félévre \$ 2.00
Más országban havi két coupon

Mátyás érmei

Szabó György

Oh Mathia ha te
mosthan elnel
Gondunkrol gondolnal

(XVI. századi bejegyzés Mátyás fametszetű arcképe mellett az Egyetemi Könyvtár 1488. évi Thuróczy Krónika példányában.)

1958-ban van ötszáz esztendeje annak, hogy a magyar nemzet — „mindez ország” — 1458-ban királlyá választotta Mátyást, Hunyadi János fiát. Alig két esztendeje annak, hogy az apa — a törökverő hős — nándorfehérvári győzelmét ünnepelte a világ s így rövid idő alatt kétszer terelődött a hazai és a világban szétszórt magyarság figyelme történelmünk e kiemelkedő alakjai felé.

Hunyadi János egész Európát megmentő győzelmére majd minden nap emlékeztet bennünket a világban itt-ott még felhangzó déli harangszó. Úgy tűnik mintha a történelem ezzel akarna kárpótolni bennünket azért a veszteségért, hogy az elmúlt viharos századok egyetlen hiteles arcképet sem őriztek meg a nagy harcosról. Mintha a Thuróczy Krónika egyszerű fametszete jelképezné a hős kormányzót, páncélja, leeresztett ellenzőjű sisakja mögött eltűnik az emberi alak s csak a kardot forgató győzedelmes hadvezér, az országot vezető diplomata egyénisége sugárzik mögüle. Egyénisége úgy van elrejtve gótikus páncélja mögé, mintahogyan a középkori névtelen krónikaírók és illuminátorok rejtőznek műveik sorai és képei mögött.

Mátyás már egy új kor hőse, embere és jelképe. Ránkmaradt számos egykorú és hiteles arcképén — kőbe faragva, ércebe öntve vagy pergamen-lapra festve — mint igazi reneszánsz ember s abból is mint a legelőkelőbb, mint igazi reneszánsz uralkodó jelenik meg előttünk.

Arcképei megörökítették imádkozva és harcolva; férfikorának teljében s a betegséggel és csalódással súlyosbított lefelé hajló öregkor gondjaival arcán. Gyönyörködhetünk babékoszorúval övezett fejedelmi arcában a fenséges fényű fehér márvány relief s antik császárcépeket utánzó meleg árnyékú bronzérmeken. Arcvonásait, alakját, testtartását és szokásait leirták és versbefoglalták kortársai és utódai, bámulói éppen úgy, mint ellenségei.

Minden oldalról megvilágítva áll előttünk egy igazi reneszánsz uralkodó aki magyar és európai, tudós és katona, számító király és érző ember volt egyzemélyben.

Arcképei szobrokon, képeken, kódexekben és érmeken szétszóródtak a világ minden tájára. Az amerikai magyarság különösen szerencsés, mert az Egyesült Államok gyűjteményeiben számos Mátyás-ábrázolást őriznek. A new-yorki Morgan Library híres Didymus Korvinájában nemcsak Mátyást és Beatrix-et festették meg a firenzei Del Fora testvérek, hanem Korvin Jánost, Mátyás fiát, Taddeo Ugoletto-t a Korvina igazgatóját is. A National Gallery of Art Washingtonban Mátyás két bronz érmét őriz s ezek mellett még megtaláljuk Beatrix egyik érmét s Francesco da Laurana egyik márványszobrát is, abból a sorozatból,

amelyről az a vélemény, hogy Beatrixet ábrázolja fiatal-lány korában. ¹⁾

E gazdag sorozatból Mátyás két érmét szeretném röviden ismertetni a következőkben. Az ismertetés két célt szolgálna. Egy részről megemlékezésnek szánom a nagy király megválasztásának ötszázadik évfordulója alkalmából, másik oldalról pedig néhány új adatot szeretnék hozzátenni e két éremről, Balogh Jolán, Mátyás ikonográfiajáról írott példamutató munkájához. ²⁾ Meggyőződéseem ugyanis, hogy minden magyar és magyar vonatkozású történelmi és művészeti emléket s annak sorát legpontosabban kell számontartanunk és rögzítenünk. E munkának magamra vállalt részét igyekszem elkezdeni a jelen kis közleményben.

Mátyás (1458 — 90) érme. (National Gallery of Art, Washington D. C., Samuel H. Kress Collection, A 1230.492A).

Előlapján Mátyás mellképe jobb profilban; fején tölgyfa-lomb koszorú. Hátlapja üres. Gyöngysoros szélű hátlapján vékony, keskeny betűtípussal felirat: MATHIAS REX HVNGARIAE (Mátyás Magyarország királya). Átmérője 86 mm. Eredetileg a Dreyfus gyűjteményben ³⁾, most a National Gallery-hez tartozó Kress gyűjteményben ⁴⁾. Több példánya ismeretes magyar és külföldi múzeumokból és magángyűjteményekből. Egy ismert változata igen elterjedt, különösen XIX. századi utánzatokban ⁵⁾.

Az érem és változata egy ma ismeretlen, XV. századi érem után készült. Ez az eredeti ismeretlen olasz éremvéső munkája, minden valószínűség szerint 1485 előttről. Az alkalom, amire készült, talán Mátyás második házassága lehetett (1476). Lehetséges, hogy meghívták a művészt a királyi udvarba s ott természet után mintázta meg Mátyás arcképét.

Az érem híven, teljes naturalizmussal örökíti meg az akkor élete teljében volt királyt. Profilban ábrázolt arcát, a gondosan csigákba rendezett hosszú haj fölött, tölgyfa-lomb koszorú koronázza. A művészi megmunkálás gondos és nyugodt, alkalmazkodik a megörökített király nyugodt férfiasságához.

Az érem minden szempontból megfeleltethetett királyi megrendelője ízlésének. Talán már esküvője előtt elküldte menyasszonyához Itáliába; s esküvője után pedig biztosan szétküldte uralkodó-társaihoz, szövetségeseihez felesége érmével együtt. Kedveltségét bizonyítja az is, hogy festők, szobrászok majdnem tíz esztendeig használták ezt az érmet Mátyás arcképeinek megfestéséhez és megmintázásához. A híres Attavante biztosan használta a Brüsszelben őrzött egyik Korvina Mátyás képeinek megfestésénél s Balogh Jolán szerint a boroszlói Sauer síremlék faragója is ezután készítette Mátyás képét. ⁶⁾

Mátyás érme. (National Gallery of Art, Washington D. C., Samuel H. Kress Collection, A 993.255A).

Előlapján Mátyás mellképe jobb profilban ábrázolva; fején babérkoszorú. Hátlapján magyar-török csatajelenet, ennek előterében oszlopon álló szobor.

Gyöngysoros szélű előlapján felirat: MATHIAS REX HVNGARIAE BOHEMIAE DALMAT (Mátyás Magyarország, Csehország, Dalmácia királya). A szintén gyöngysoros szegélyű hátlapon a csatajelenet alatt a következő felirat: MARTI FAVORI (a védelmező és pártfogó Marsnak). Átmérője 52 mm. Eredetileg szintén a Dreyfus gyűjteményben ⁷⁾, most a National Gallery of Art-ban ⁸⁾. Ennek is több példánya ismeretes múzeumokból és gyűjteményekből.

Kölcsey Ferenc: Krisztus így szólott: ahol ketten-hárman összevegyültek (tisztá imádással tudniillik), ott leszek én veletek! Ilyformán szól a haza is: ahol ketten-hárman összevegyültek (tisztá nemzeti lélekkel tudniillik), ott leszek én bennetek! Mert a hazának szent neve nem csatolja magát a föld porához. Ezen tartomány, melynek kiterjedését most magyar hazának nevezzuk, századok előtt más néptől mondatott hazának; őseink a Don mellett is, a Kaspium partján is, magokkal hordozták a magyar hazát, s magokkal együtt hozták azt ide, Emberek teszik a valóságos hazát, nem ez élet nélkül való hallok és térségek, melyek ezerféle népnek egyforma érzékletlenséggel adhatnak lakást.

Az érem majdnem tíz esztendővel később készülhetett mint az előbbi. Egy XV. századi ismeretlen olasz éremvész munkája s minden valószínűség szerint 1487 előtt készült szintén természet után. Egy időben azt hitték, hogy a készítő művész Bertoldo di Giovanni volt; mások Caradosso munkájának tulajdonították. Balogh Jolán véleményét fagadhatjuk el leginkább, aki szerint „az éremvész felső-olasz-lombard művészi körből származhatott”.⁸⁾

A két érem összehasonlításánál igen feltűnő stílusbeli különbségeket figyelhetünk meg. Az előző nyugodt naturalisztikus stílusával szemben ez a későbbi, a már öregedő királyt ábrázoló érem, inkább a lényeges vonásokat kihangsúlyozó, erőteljes és mozgalmas realista hangot üt meg. Talán az antik érmeek sommázó stílusának utánzása ez. A király köpenyének s orosz-lánsörényre emlékeztető hajviseletének ábrázolása is igen szoros rokonságot mutat antik előképekkel s egyben korának más antikizáló portréival. (Balogh Jolán érdekes megjegyzése figyelmeztet bennünket arra, hogy az érem „egyike a legelső antikutánzó érmeeknek, melyek fejedelmi személyt ábrázolnak. Csak Merész Károly burgundi herceg érme előzi meg.”)⁹⁾ A hát-lapon ábrázolt csatajelenet előterében oszlopon álló szobor (Mars?) s a felirat is az antik érmeiket juttatja eszünkbe.

A gondos művészi megmunkálású, nagy hatású érem 13 későbbi Mátyás ábrázoláshoz szolgált mintaképül. Ezek közül csak a Morgan Library Didymus Korvinájának Mátyás képét említjük meg, mely a legszébbek közé tartozik.¹⁰⁾

✱

A két ismertetett érem Mátyás király uralkodásának egy-egy jelentős szakaszát jellemzi és képviseli. A korábbi az itáliai eszmék felé induló, házasodni készülő, még fiatal királyt ábrázolja. A későbbi, a harcokból és csalódásokból leszűrt tapasztalatokban gazdag, érett ízlésű uralkodó képét őrizte meg.

Mindkettő fontos darabja annak a gazdag képsorozatnak, Mátyás arcképeinek, amely először örökíti meg híven és sokoldalúan nemzeti történelmünk egy kiemelkedő alakját.

Jegyzetek

Az ismertetés elején idézett szöveg közölve van az Archeológiai Értesítő (u.f.) VIII. 1888. 19—22. lapjain.

- 1) Mátyás korának kitűnő összefoglalása a **Mátyás király Emlékkönyv**, I—II., Szerk. Lukinich Imre. Budapest. 1940. — Mátyás ikonográfiájának összefoglalása: Balogh Jolán, **Mátyás király arcképei**. Mátyás király Emlékkönyv, I. 1940. 435—548 lapokon. — A Korvinákban található Mátyás arcképekről: Csontos János, **Bildnisse des Königs Matthias Corvinus und der Königin Beatrix in den Corvin-Codexen**. Ungarische Revue, 1890. 177—210, 571—588 lapokon. — A Korvinákról általában: Hevesy A., **La bibliothèque du roi Matthias Corvin**. Paris, 1923. (Pour les membres de la Société française de reproductions de manuscrits.)
- 2) Balogh Jolán i.m. 478—479, 479—480 lapokon.
- 3) Hill, G. F., **The Gustave Dreyfus Collection. Renaissance Medals**. Oxford, University Press. 1931. p. 224, plate CVI, No. 492.
- 4) **Renaissance Bronzes, Statuettes, Reliefs and Plaquettes, Medals and Coins from the Kress Collection**. Washington D. C. National Gallery of Art, Smithsonian Institution, 1951. p. 194.
- 5) Balogh Jolán i.m. 479 l.
- 6) Balogh Jolán i.m. 478—479 l.
- 7) Hill, G. F. i.m. p. 131. plate LXIV., No. 255.
- 8) **Renaissance Bronzes, Statuettes etc.** i. m. p. 178.
- 9) Balogh Jolán i.m. 479 l.
- 10) Hevesy A. i.m. XXI. tábla.

A latin Múzsák is tégedet áldanak
Mert kegyeled őket
pannóni föld díszte.
Vaj mi dicső látvány,
ha te harci sisakkal a hadban
Önekik áldozol.
(Antonius Constantius Fanensis, 1464).

VÁLASZ KÓSA JÁNOS

„Magyar enciklopédiácska”

CÍMŰ CIKKÉRE

Egy magyar enciklopédia megírásának és kiadásának terve sok magyart foglalkoztatott a huszadik században. Hiányát főleg azok érezték, akik külföldön tartózkodtak és tapasztalták, hogy milyen keveset tudnak a világon a magyarságról s Magyarországról. Így aztán nem is csodálható, hogy számos kisebb csoport foglalkozott egy magyar enciklopédia gondolatával.

Főleg a második világháború után erősödött az érzés, hogy ilyen enciklopédiára nagy szükség van. De most már két okból is. Egyrészt, hogy lépést tarthassunk a többi nemzettel, másrészt, hogy ellensúlyozhassuk a kommunista propagandát, amely minden eszközzel el akarja választani Magyarországot a nyugati szellemtől s a magyarságot vörös színben akarja felvonultatni a népek arénájában.

Így merült fel egy olyan magyar enciklopédia gondolata, amely nemcsak Magyarországot s annak népét mutatná be igazi történeti nagyságában, de a világ minden tájára szétszóródott magyarok életét s alkotáseit is feldolgozná. Ezt a tervet már az 1949–50-es években sokat latolgattuk és tárgyaltuk. Az anyag összegyűjtését egy Magyar Intézet keretében kívántuk megoldani s ennek munkájába kapcsolni be a világon szétszórta magyar szakembereket. Magyarok egymás közötti politikai nézeteltérései és hatalmi ambíciói a tervet meg hiúsították és a pénzügyi rész megoldását lehetetlenné tették. Hiányzott az előrelátás, nem ismerték fel, hogy egyedül a kulturális politika eredményei időtállóak a világerők mai lassú kiegyenlítődésében.

Az októberi forradalom előtti időkben, amikor híre futott, hogy Magyarországon belekezdtek egy Nagy Magyar Enciklopédia szerkesztésébe, amely nyilván a kommunista ideológiát tükrözte volna s egy kommunista kulisszájú Magyarországot tárt volna a világ elé több nyelvű kiadásában, Csicsery-Rónay Istvánnal újból hozzáfogtunk egy angolnyelvű magyar enciklopédia előkészítéséhez. Elkezdtük gyűj-

teni az adatokat az enciklopédia gárdájának megszervezéséhez, kérdőíveket küldtünk szét, az anyagi alap előteremtésére tárgyalásokat kezdtünk.

Az októberi forradalom leverése aztán kettétörte reményeinket. A külvilág csak a pillanatnyi politikai hasznot nézte a forradalomban, és a menekültek problémáinak megoldásán fáradozott. Hosszabb lejártaú kulturális terv ebben a légkörben nem tudott érdeklődést kelteni. A magyar enciklopédia terve így csak terv maradt. De nem tűnt el a magyarul gondolkozók tudatából. Le kellett szűkíteni terveinket és egy magyar enciklopédia helyett egy lényegesen szerényebb terv kivételébe fogtunk: egy angolnyelvű magyar almanach szerkesztésébe. Ezen az almanachon keresztül igyekszünk összegyűjteni egy olyan gárdát, amely ha lassan is, de előkészíthet kiadásra egy Kis Magyar Enciklopédiát a világon szétszórta magyarság és a külföld tájékoztatására. (Teleki Géza)

Vörösmarty Mihály:

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halmod kell.

FÜVESKERT

Megjelent a
FÜVESKERT

második bővített kiadása. · Megrendelhető:

Wien 1, Postfach 485

Ára: fűzve 1.50, vászonköt. 2.— dollár

(Az első kiadás 2000 példánya pár hónap alatt elfogyott)

Ezzel, vagy ezen!

Írta: TIMAFALVY ERZSÉBET

— Itt egy magának való dolog. Pályázat: Milyen új politikával képzelhető el a rabnépek felszabadítása? Pozitív tervezetet kérnek.

— S ez volna nekem való? Ha valaki, úgy mi, akik 56-ig Magyarországon éltünk, alaposan kiábrándultunk minden tervből, pro és kontra.

Will Durant szerint: „Az a felfogás, hogy az ember mindennekfelett gondolkodó állat, aki tudatosan alkalmazza eszközeit észszerűen megválasztott céljaihoz — már Rousseauval megbetegedett, Kanttal ágybafeküdt és Schopenhauerrel meghalt.”

És a dögöt lábraállította a kommunizmus. Multkor a kis fiam nagy örömmel rikkantja el magát: Őzike! — s odaszalad, ahol a kis gida állt a gazda és házinépe közt. De sápadtan tántorodik hátra. A döglött őzikét két cseléd tartotta négy lábára állítva, míg a gazda nyúzta. Így tartja lábön cselédeivel ezt a döglött gondolkodási módot a Szovjet, míg — nyúz.

— Maga szerint hát nem tehetünk semmit s ösztetett kézzel nézzük...

— Szó se róla! Nagyon is tehetünk. Csak semmit se gondolhatunk ki. Nyissuk rá a szemünket a természet dolgaira és engedelmessé váljunk az ő törvényeinek. Azért nem látnak az emberek tisztán, mert azt hiszik: a cél az ember boldogsága, Nem. A cél az élőlények tökéletesedése. Kár törnünk a fejünket azon: mivégre? Úgyse fogjuk kitalálni soha. Csak azt tudjuk, hogy rákparancsoltatott. A tökéletesedés eszköze pedig a harc.

Othon kertet is műveltem. Megtörtént, hogy három kelkáposzta-palánta is került egy gödörbe. Vad küzdelem kezdődött köztük, ami mindig azzal végződött, hogy kettőnek pusztulnia kellett. Mikor a leggyönyörűbben virágoztak a fám, azt követte a legkétségbeesettebb harc a zöld gyümölcsök közt, mert nem fértek. Könyölkölték, lökték egymást s a fa alja terítve volt éretlenül lepotyogott barackkal. Hogy az állatok harcolnak, arra nem kell szót pazarolnom. De még saját szerveink is harcban állnak egymással. Ástam a jó, magyar nyárban, patakokban ömlött rólam a víz. Gondolom, ezzel könnyít a szervezet az erősen igénybevett szíven. Nagy bánat idején sirással vonja el a vizet. De a többi szerv nem egyezik belé olyan könnyen a vízhiányba, hanem lármaszik: szomjaztat. Lehet, hogy a szív odaszól nekik és próbálja elmagyarázni a dolgot: inkább nélkülözzenek kissé, hogy elhárítsák a

nagyobb bajt — de azoknak beszélhet! Addig terrorizálnak „engem”, míg magamba dötök egy pohár vizet. S kezdődik a szív s a vér megújult harca a víztelenítésért s a vízért követelődésért. S lesik: melyiküknek sikerül pártjára hódítania az agyat, ami nem is mindig a legokosabbat cselekszi.

Ahol a tökéletes békét vélte az ember valaha — a csillagvilágban — ott is örökké áll a harc atommagok, elektronok és étersugarak közt. A legnagyobb arányokban éppúgy, mint a legparányibbakban. A tejutak gravitációs vonzást is gyakorolnak egymásra. Tehát két erő versenyez: a vonzás igyekszik összetartani, a kozmikus taszítás pedig szétszórni a világegyetemet. S még az emberke papol békéről! Béke még a halálban sincs, mert részeink tovább élnek és harcolnak, csak az összetartó öntudat szűnik meg. Az élet harc minden irányban: vízszintesen = népek egymás ellen, függőlegesen = osztályok egymás ellen; és nevezem talán a családtagok, kollégák egymás elleni harcát ferde irányúnak?

— Ha az ember magát hallja, elámul. Így beszél egy szelíd fiatalasszony, akinek apró gyermekei vannak! Józan ész szerint a békét kellene propagálnia.

— Ne tévessze össze a vágyálmokat a józan ésszel! Eszünk nem arra való, hogy vágyaink alá kártyavárat építsen. Hanem arra, hogy tudomásul vegye a természet változhatatlan törvényeit s alkalmazkodjék hozzájuk.

— Amit az állat az ösztöneivel tesz.

— Ó, mi is! Emlékezzék vissza Hegel kesergéseire, az Ész-imádat fénykorában: — „Az ember nem tanul a történelemből! Nem rendezi be az életét észszerűen, hogy kikerülje a háborúkat!” — Hát persze, hogy nem rendezi! Mert nem rendezheti. Az ösztön hatalmasabb, mint az ész s a természet harcot parancsol reánk, akár tetszik ez nekünk, akár se. S aki mindenáron ki akarja kerülni a harcot, csak annál csúfosabb véget ér.

Úreg barátom othon kesergett: miért tiporja le az erősebb a gyengét? — Felelem: A háború jogos. — A védelmi háború. — Nem, mindenfajta háború. Az orosznak joga van minket eltiporni, ha gyengék vagyunk.

Látom, hogy elképed maga is. Csakhogy, édes barátom, nem bír eltiporni, mert nem vagyunk gyengék. Valaha keseregtem: jobb volt a régieknek, kardot ránthattak s nekimehettek a zsarnoknak,

az ellenségnek. Míg mi hogy rántsunk tankot és repülőgépet?

De a természet itt is gondoskodott ellensúlyról. S ez a rádió. A világ legnagyobb zsarnokságát a világ legéberebb és leggyorsabb hírszolgálat a legáltalánosabb figyelme húzza le a másik oldalra. A föld leghatalmasabb hadserege ellen benzines üveggel harcoló gyerek esete reménytelen materialista szempontból. De ha az egész világ rögtön tudomást szerez róla, akkor a harckocsi a vesztes és mennél több, annál inkább.

Nem ok nélkül van közös töve az erő és erény szónak. Francián ugyanaz a szó is. A mi számokba és méretekbe torzuló világunk hajlandó ezt elfelejtetni.

— S öreg barátjának mit mondott? Mert avval a szabadságharc előtt beszélt valószínűleg.

— Ő is elképedt persze, mint maga. — Nem értem. Hiszen éppen az előbb mondta, hogy még Puskint és Musszorgszkijt se bírja azóta. — Mert nekem meg jogom van védekezni. S a legerősebb fegyver a gyűlölet. Válogatás és gondolkodás nélkül elvetni mindent, ami onnan jó.

— Hát mégiscsak adott már 3 programpontra is. — 1. A Nyugat ne igyekezzék mindenáron kikerülni a háborút, mert csak annál csúfosabb végét ér. — 2. Sajtó, rádió tartsa állandóan napirenden a rabnépek hősi harcát. —

— 3. Gyűlöljön és vessen el mindent, ami onnan jó.

— a felszín alatt lappangó néma ellenállást is!

— Tehát: ne kössön velük semmi megállapodást...

— Kár is, hisz úgyse tartják meg —

— és ne kereskedjék velük.

— De nem ám! Ne siránkozzanak: dobjátok ki azt a koldúst, mert megszakad a szívem, ha ránézek! — Ne vásárolják föl Európában tartott csapataik számára a magyar lisztet a mi kicsinyeink szája elől és folytatva érte a dollárt a muszka zsebébe.

— Úgy szólt a pályázati felhívás, hogy ne kritizáljuk a mai irányzatokat.

— Anélkül pedig nem lehet irányt jelölni.

— Szóval azért mégiscsak jelöl irányt.

— Én nem. Ebből már kigyógyított minket a kommunizmus, mindenféle agycsinálmányból. Nemrég még általában hitték, hogy a háborúkat lelketlen diplomaták, generálisok, nagykapitalisták s a zsoldjukban álló politikai vezetők „csinálják” s az általuk pénzelt sajtó „csinálja” hozzá a néphanulatot. A félrevezetett nem túl okos és tehetetlen nép akarata ellenére gyilkolja egymást. Mindebből csak a tehetetlenség és a saját akarat hiánya a való. De a diplomaták, generálisok és nagykapitalistáknál is.

Mindnyájan a természet szolgálai vagyunk. De az orosz kommunista vezetők még mindig hisznek ebben a csinálásban. „Csinálták” is nálunk a néphanulatot — s a nép is csinálta a magát.

Petőfi korában azt hitték a forradalmárok, hogy csak le kell dönteni a királyokat s felvirrad az aranykor. Ledöntötték s az aranykor nem virradt föl. Mikor magukhoz tértek a csalódásból, belerintgatták magukat abba ahitbe, hogy csak le kell dönteni a nagytőkét s felvirrad az aranykor. Hát nálunk nemcsak a nagy, de a legkisebb töke is le van döntve, egészen a saját fogkeféig — de már a helyét annak is ledöntötték, 17-edmagammal zsúfolva társbérletbe, akik minduntalan ittak a fogmosópoharból s a kilökött keféket még visszatenni is lusták voltak. Mindebből pedig világos, hogy az aranykor nincs itt. És háború is olyan fog kitörni, mint még soha.

— Amit hát maga ajánl a Nyugatnak, az az erős fegyverkezés.

— Azt az én ajánlatom nélkül is megteszi. Amit én ajánlok, az az, hogy ne kendőzzék békefrázisokkal, nevezékek nevére a gyereket, hogy a lelkek hozzádőljenek. Vége a Ramakrisna-féle dajkameséknek: — „Miert mennek neki a népek egymásnak, csak, mert egyikük Allahnak, másikuk Sívának, harmadikuk Jézusnak, esetleg Óserőnek nevezi Istent?! A hindu korszóba, a muzulmán börtömlőbe, a keresztyén üvegbe veszi a vizet, de azért csak ugyanaz a víz az!” — Nem ugyanaz a víz, kedves, naív Ramakrisna! Mert amilyen nyelven nevezik, annak a népnek van korszója hozzá.

A keresztyény felekezetek már rég nem bántják egymást. Hovatovább egyéb vallásközi küzdelem is megszűnik. De csak, mert a küzdőtér máshová helyeződött. S ha alakilag teljesen marxistává válna a világ, a marxizmus különböző irányai, magyarázói mennének neki egymásnak — sőt már mennek is.

Gyógyuljunk ki végre abból a gyermekes felfogásból, hogy ez az emberi természet alapvető aljassága.

— Maga szerint tehát a háború elkerülhetetlen.

— Nem én szerintem. De elkerülhetetlen. S az nyeri meg, aki jobban felkészül rá.

— Hitler talán nem készült föl sokkal jobban, mint a Nyugat?

— Nem. Ő készült föl rosszabbul. Mert csak a materiával számolt. Nem igyekezett barátokat szerezni, sőt aki volt, is elvesztette.

— Ha a mi oldalunkon az igazság, a világ ügyis mellénk áll.

— A világ mindig a győztes mellé áll. Az erő mellé. De ha valaki nem is akar küzdeni, hogyan álljon melléje?

— Nem hiszem, hogy ezzel a pályázattal díjat nyerne. De még csak le se közölnék. Hogy ránk olvassák az oroszok a háborús uszítást?

— Olvassák! Nem pályázunk Moszkva dícsére-tére. Már megtanulhatták volna Nyugaton, hogy az jó nekünk, ami neki nem tetszik. Persze, könnyebb dolga volna velünk, ha beülnénk valami erkölcsi kuckóba.

— Azért folytassák csak teljes erővel az orosz nép kiábrándítását a kommunizmusból.

— Faira borsó. A kommunizmus nem más, mint Oroszország nemzeti hite. S elterjeszteni az „igaz hitet” a „pogányok” közt semmi más, mint a nép, vagy fajta uralmáért küzdeni. Az orosz számára tehát a kommunizmusért küzdeni, vagy a saját hasáért küzdeni, vagy Hruscsovért küzdeni egyet jelent. Antiholsevista propagandával csak a csatlósok lel-két lehet leválasztani; de elvégzi ezt az idegen ha-talom önmaga ellen úgyis és alaposabban. A musz-kát le kell győzni fegyverrel. Igen kedvező lélek-tani pillanatot mulasztottak el tavaly. Ha még egy adódna: el ne szalasszák! Itt már nem is a mi föl-zabadításunk forog kockán, hanem az ő létük!

— Hátha azért nem indultak, mert már tudták, hogy az oroszoknak előbb lesz interkontinentális rakétája?

— Ha mindkét fél kezében a másikat teljesen megsemmisíteni képes fegyverek vannak, a fokozati különbség már nem jelent semmit. Ha egy bogarat el akarok taposni, nem számít: 50, vagy 80 kilós vagyok-e?

Valószínűleg tiltó egyezmény nélkül se vetné be egyikük se a nukleáris fegyvereket, mint ahogy nem harcoltak mérges gázzal se.

— De ha egyszer legyőztük — akkor mégiscsak megcsinálhatjuk a világbékét. Hiszen elég küzde-lemnek a létért való is.

— Nekem elég volna, néha még sok is. De Természet anyáknak nem elég. S ő nem kérdez sem engem, se magát, se senkit. Ha tréfás kedve támad, pont a legapostolibb eszményből kavarja a leg-kegyetlenebb vérengzéseket. Éppen amiatt törnek ki a legnagyobb háborúk, mikor egy kótyagos csoport az „örök békét” akarja a világra kényszeri-teni. — Seid umschlungen Millionen! — A múlt század legmeghatóbb ábrándja. Együtt jár az ész és akarat mindenhatóságába vetett hittel. De a Természet a testvériség ideáját is csak arra hasz-nálja, hogy azzal is több legyen az idea, amiért az emberek egymásnak mennek.

— Nem adna rövid összefoglalást?

— „Ezzel — vagy ezen!” — Győzelem — vagy halál!

PÁLYÁZATUNK EREDMÉNYE

Az emigráció célkitűzései című pályázatunk lezárult s a bírálóbizottság meghozta döntését. A pályázat iránti nagy érdeklődés, a beküldött pályázatok száma, örvendetes bizonyosság, hogy az emigrációs szellemi élet s az emigráció nagy kérdései iránti érdeklődés nem lankad a hosszúra nyúlt száműzetés során.

Sajnos, a pályázatban kitűzött cél-nak egy pályázó sem tudott egészé-ben eleget tenni. A pályázat elsődle-ges célja az emigrációs külpolitikai célkitűzések feldolgozása volt. Bár minden pályázó érintette e kérdést vagy egyik-másik részletét, egy terv-szerű, alapos, konstruktív koncepció felvázolásával adósak maradtak. A bírálóbizottság számára komoly él-mény és tanulság volt a pályázatok átoltasása. Bennük a különböző tört-énelmi időszakokban száműzetésbe kényszerült magyarság feefogása, szellemisége, de még stílusa is élén-ken rajzolódott ki és egy magyar s egyetemes kép: a száműzetés magyar-sága érzelmeiben s szenvedélyei tük-rében nézi a világot a nagyon is mos-toha, de egyedül reális, objektív vi-lággép helyett.

A bírálóbizottság az említettek alapján az első díjat nem ítélte oda egy pályaműnek sem. Az első és má-sodik díj összegét egyenlő arányban elosztva, az „Ezzel vagy ezen” és a „Ceterum censeo” jeligéjű pályáza-tonak ítélte oda, a harmadik díjat pedig „Ázsia” jeligéjű pályázatnak. Névszerint Timafalvy Erzsébetnek, Thúry Péternek, illetve Bújosó Al-párnak.

Természetesen a pályázatokban foglalt nézetek egyéni vélemények, nem a lap vagy a bírálóbizottság ál-láspontját fejezik ki.

A végső lehetőségek

Írta: THURY PÉTER

Az új amerikai követ tiszteletére rendezett számtalan estélyek egyikén a még mindig bizonyos érdekességet jelentő „Ungarischer Flüchtling” is bemutatásra került személyemben a bőven fogyasztott ételek és italok után.

— Nem is látszik olyanak, mint aki ki akarta fordítani a világot a sarkaiból — fogadta széles mosollyal a bemutatást a diplomata.

— Nem is volt szándékunk, inkább azt a fix pontot akartuk megadni, mely lehetővé teszi az évekkel ezelőtt ferdére sikerült világ helyrebillentését.

— Minden rombadőlhet egy ilyen elharmarkodott billegetési kísérletnél. Maguk még mindig hazárd huszárok, nem értékelik a nyugalmat, a békét.

— A temetők nyugalmát nem mindenki értékeli, a rabszolgaságot nehéz békében túrni. De most nemcsak ilyen „szubjektív” szempontok döntötték el a magyarság magatartását. A bolsevista hírverés állandóan a „nyugati imperialisták agresszív, felforgató, háborús előkészületeiről” harsogott. A nyugati politikusok, a hivatalos és magán propagandagépezetek kijelentései is — úgy látszik — a kelleténél hatásosabbnak bizonyultak.

— Nem hiszem, hogy azt az alig jóvátehető vakmerőséget, mellyel egy nyughalmat megtámadtak, egyszerűen át lehetne számlázni a szabad országok magatartására.

— Változnak az idők. Néhány hónap előtt hősi önfeláldozásról, a szabadságszeretet nagyszerű példájáról volt szó. De a lényeg az, hogy nemcsak mi magyarok, nemcsak a leigázott népek, de igen sok orosz is meg volt győződve arról, hogy az Egyesült Államok

1. egymagában is képes a Szovjetuniót szellemi, technikai és anyagi fölényével — háború nélkül is visszavonulásra bírni;

2. az anyagi és szellemi élet kiteljesedését az egész világon biztosítani tudja, sőt tökéletes felderítő, hírszerző szervezete ál-

tal szolgáltatott adatok alapján erre a tervek készen állnak;

3. jólét és szabadság csak a nyugati népek szövetségében vívott szovjet elleni küzdelem eredménye lehet. Minden népnek magának kell elkezdenie felszabadítását;

4. viszont minden nép biztosan számíthat a szabadság, a függetlenség és emberi jogok biztosításáért indított harcban feltétlen, teljes értékű, hatályos támogatásra. „Csak el kell kezdeni” — volt a jelszó.

— Szép. De hát hogy képzelték a dolgot? Mit tudtak a mi politikai erőfeszítéseinkről? Hogyan látták a szabad világ lehetőségeit?

— Túlságos rövid ideig éltem a relatív szabad életet ahhoz, hogy az átlagos rádióhallgató előtt kialakult képet ismerjem. De azt röviden válaszolni tudom, hogyan „számítottuk ki” a világtól tökéletesen elzárva a logika és néhány töredékes hír alapján a világ alakulását.

Tudtuk, hogy az Amerikai Egyesült Államok kezébe került a technikai fölény mellett a túlnyomó gazdasági, katonai és ezzel a politikai hatalom, vállalnia kell az ezzel járó szellemi, gazdasági, katonai és politikai szervező irányító szerepet. Azt mondtuk, most vége a személyi elképzelésekhez, egyéni képességekhez, pillanatnyi helyzetekhez kötött politikának, diplomáciának és propagandának. Azt gondoltuk, hogy a helyzet felsimerése után nyomban (kb. 1948-tól) „amerikai méretű” szervezet veszi át 1. a szabad országok pszichológiai felfegyverzésének, 2. a Szovjet ideológiai bekerítésének és 3. a szellemi offenzíva kibontakozásának tervezését, irányítását és végrehajtását. Egy tudományos intézetre gondoltunk, mely a szovjet-, amerikai-, európai- és színes népek osztályaiival az ősi kultúrák, népi adottságok szellemi és anyagi készleteinek talajára építi az örök emberi igények útját, az egyre magasabb szellemi, erkölcsi és anyagi értékek elérésére. A szovjet proletár helyére emberibb, az

egy népek lelkiületének megfelelő élet-ideált tud állítani. Célokra tűz ki és utakat jelöl meg.

— Röviden egy jó propaganda központ — vetette közbe.

— Több annál! mert az egész föld minden népére kiterjedő, sokirányú, pszichológiai és anyagi szervező munka irányítását kell vállalnia, szellemi alapokat kell biztosítani egy átfogó világpolitikához.

1. Fel kell dolgoznia a forradalmak természetrajzát, a forradalmár pszichológiáját, a bolsevista eszmék terjedésének okait és módját, a kommunista stratégiát és taktikát, az orosz vezetők egyéniségére és képességeire vonatkozó adatokat.

2. Elkerülhetetlennek látszik a U.S.A. világpolitikai, társadalom- és gazdaságpolitikai közfelfogásának módosítása. Meg kell változtatni a amerikai állampolgárnak a többi népekhez való viszonyát és szemléletét. De át kell értékelni minden emberi magatartást a „konkurrens” szovjet befolyás kikapcsolása és az amerikai vezetés, irányítás biztosítása szempontjából. Az Államokat eredményesen és hatásosan képviselő ember kiképzése a feladat minden poszton a politikustól a kereskedőn át a katonáig.

3. Az amerikai népek gazdasági és szellemi megszervezését tovább kell fejleszteni.

4. Össze kell hangolnia az európai szövetséges államok közvéleményét és politikáját a legfőbb ellenséggel szemben. Ezzel kapcsolatosan fel kell számolni a nyugati nemzeti közvélemények teljesen megokolatlan biztonságérzetét, közönyét, kicsinyes önzését, mely az abszolút felsőbbrendűség tudatára épült anélkül, hogy az alapul szolgáló fölényt sikerült volna megőrizniük.

5. Ha a színes népek fehérember ellenes érzelmeit rövid idő alatt nem is lehet általában leszerelni, a kommunista eszmékkel szemben megnyilatkozó szimpátia csökkenthető, ha Amerika megszerezheti a nemzeti törekvések hatásos védőjének szerepét, ha a nagyhatalom nem jelentkezik „személyesen” a politikai arénában, hanem propaganda-gépezetét teljesen abból a népből állítja össze, melyre hatást kíván gyakorolni, a politikai pártok és irányok

támogatását, befolyásolását más, színes országon keresztül közvetve végzi. Ha a fehérember mint kis ország képviselője jelentkezik és ahol az amerikai állampolgárnak kell megjeleneni, ott az a saját nagyhatalmi hiúsága helyett a friss faji és nacionalista érzékenység sértettségére tud kínos gonddal ügyelni.

Már igen nagy azoknak a száma, akik gazdasági nehézségek, szociális viszonyok kényszerítő hatása alatt új utakat keresnek. Mindenütt, ahol az egyéni önbizalom, a közösséggel szemben érzett bizalmatlanság és főleg a problémákat feloldó jólét nem akadályozza meg a „gyenge tömegek szervezkedését az erős egyénekekkel szemben”, a szocializmus iránti bizalom olyan méreteket öltött, hogy minden nehézség megoldására reményt nyújt. Ezzel az új vallással kiegyezni, sőt szövetséget kötni a diktatúra, kizsákmányolás, erőszak ellen célszerűnek látszik. A tömeg érdekeit képviselő, a jóléti-állam megteremtésén fáradó szocialista jobb, hatásosabb szövetséges a terjeszkedő Szovjet nagyhatalom hódító erejével szemben, ha nacionalista, ha az erőszak és kényszer alkalmazását vesztélyesnek tartja, mint az ősi, szűkkörű jogokat, birtokokat és rendszereket védő korhadt hatalmi csoportosulások.

—Nyitott kapukat dönget! mindez részben folyamatban van, részben mint eredménytelen kísérlet fel van számolva, egy mammut-nevelőintézet foglalkoztatása nélkül.

— Kérem, hasonlítsuk össze a kommunista terjeszkedés indexszámait a nyugati propaganda sikereivel. Mivel egyikünk sem hajlandó ezt az eltolódást az eszmék közti értékkülönbségekre visszavezetni, csak a gyakorlati megvalósulás vonalán van sürgős változtatásra szükség. De folytatom a „légváraink” ismertetését. Azt hitük, hogy a szellemi felkészüléssel egyidőben és arra támaszkodva történik a szövetségi rendszerek kiépítése, az UNO aktiválása és a hadipotenciál fokozása. Végül — még a leszerelés előtt — az Atlanti Szerződés alapján a világ népei elé terjesztik a békés együttélés feltételeit. Azt gondoltuk, Berlin már egész sor előzetes feltétel teljesítését jelenti, Genf: „nyilvános tárgyalás”, melyen a Cartha, az UNO alapokmány

megsértése, Jalta és Potsdam megszegése pontokba foglalva a vádirat. Az ítélet: vagy a szerződések teljesítése, az elzárkózás, a vasfüggöny megszüntetése, az érintkezési felületek növelése, olyan minőségű konzisztencia, mint amilyent a nyugati népek hosszabb idő óta gyakorolnak. Ha ezt nem vállalják, úgy az eddigi világorradalmi módszerek, a szovjet terjeszkedési taktika visszafordításával az emberi jogok, a nemzeti függetlenség, szociális igények és gazdasági felemelkedés meghirdetésével a Szovjet köztársaságok forradalmasítása, emberi és nemzeti államokra való felbontása a korszerű technika és pszichológia alkalmazásával és a szabadságmozgalmak hatásos támogatásával.

— Most, hogy egy kicsit körülnézett, bizonyára látja már, hogy ilyen agresszív program ma nem időszerű. Az Egyesült Államok külpolitikájának egyik alapelve, hogy a nemzetközi problémák megoldására az UNO hivatott.

— A legsúlyosabb kérdések megoldása az UNO mai szervezete mellett alig lehetséges. Ehhez a színes népek ellenszenvének leszerelése, a bizalom, a szövetség légkörének megteremtésén kívül (szellemi bekerítés) az UNO működőképességét kellene biztosítani. Elengedhetetlen az alapokmányhatározatainak precizizálása és továbbfejlesztése, megfelelő újabb szervek létrehozása, újabb nemzetközijogi szabályozás útján. Egy ilyen kérdés lenne pl., hogy mi tekinthető belügynek, illetve annak leszögezése, hogy az alapokmány aláírásakor vállalt kötelezettségek betartása, ennek az UNO szervek által történő ellenőrzése és elbírálása, az UNO szerveinek működésükben való akadályozása nem tekinthető „belügy”-nek. Ezen az alapon kell megszervezni az állandó UN bíróságot — esetleg a hágai nemzetközi bíróság szervezetének és hatáskörének kiterjesztésével — az alapokmány megsértésével kapcsolatos panaszok és igények elbírálására a tagállamok kizárásáig terjedő jogkörrel. Ennek hatályosabb működését kell egy állandó UN bizottság szervezésével biztosítani a népakarat, a nemzeti közvélemény meghatározására és állandó készenlétben álló UN népszavazási osztály felállításával a technikai lebonyolításra. Valamint ennek

támogatására állandó nemzetközi rendőrség és UN haderő szervezése a világ valamennyi népének önkénteseiből, a francia idegenlégió és a NATO haderő tapasztalatai alapján.

— A legutóbbi események tükrében feleslegesnek látszik ilyen nagyarányú előkészületek megtétele. Az orosz kész a feszültségek enyhítésére, a helyzet megérett a kompromisszumra.

— A kommunisták talán hajlamosak a most megnyílt lehetőségek kiegyensúlyozására kompromisszumot kötni. A magyar forradalommal a vasfüggönyön támadt óriási hasadékon át az 1917 óta feledésbe merült véres kép újra a világ elé tárult. 200.000 szemtanú: művész, szakember, munkás és paraszt dönti meg a kételkedők, bizakodók, határozatlanok érveit. De a döntő robbanó erejű befolyást a szocializmusban hívó, de a terror és orosz elnyomás ellen lázadó népekre az gyakorolná, ha egy szabad és független nép tudná hirdetni az elnyomatás és kényszermentes szocialista életforma megvalósulását. Ha a Sztálin halálát követő bizonytalan helyzet olyan kihasználatlan marad, mint a magyar forradalom, ha sem az orosz vezetők belső küzdelmét, sem az orosz birodalom népeinek és csatlós országok lakosságának elégedetlenségét nem sikerül kitörésig fokozni, akkor minden kompromisszum és időnyeres annak a félnek fog hasznára válni, mely szakadatlan céltudatos munkával a világuralom felé vezető úton, az utolsó negyven év alatt hihetetlennek tűnő eredményeket ért el.

— Megint túl sokat követelnek! Tudomásul kell végre venniük, hogy Amerika békepolitikát folytat és nem hajlandó semmiféle háborús kockázatot vállalni. Improduktív kritika helyett olyan elképzelést várok, mely a felszabadítást ennek megfelelően tudja megoldani.

— Igen, úgy látszik be kell látnunk, hogy a pszichológiai fegyverkezés erősen hátrányban van az anyagival szemben. De ez nem jelenthet lemondást a népek szabadság-vágyának és a bolsevista veszély érzetének felkeltésére, ébrentartására és felhasználására alkalmas eszközökről, szervezetekről és ezek hatásos támogatásáról. Ha így teszik fel a kérdést: hogyan képzel-

hető el egy olyan politika, mely felszabadításhoz vezet és ezzel együtt az orosz nagyhatalom befolyási területének további kiterjesztését, a bolsevizmus világuralmát és Amerika rohamos elszigetelődését megátalolja, ha kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hogy katonai eszközök alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha ezt a Szovjet tartja idő- és célszerűnek, akkor egyetlen irányban lehet csak járható utat találni: a háború alatt már kipróbált, a bolsevizmus fegyvertárának százsorosán bevált legjobb eszközét: a hatalom megdöntésére irányuló belső erők megszervezését és támogatását, a kommunista államok forradalmasítását. A pszichológiai hadviselésben a bolsevisták a tapasztalt mesterek és a magyar forradalom cserbenhagyása is rontja a lehetőségeket, de mivel nincs más út és a Clausewitz-i elveknek is legjobban megfelel, az ellenség főerejének felkérésése és megsemmisítése a győzelem lehetőségét leginkább biztosítja. Erőteljes fenyegetést jelent egy igen sebezhető ponton és alkalmas lehet, hogy engedményekre kényszerítse Moszkva urait, miután kétségtelessé vált, hogy az erőteljes és veszélyes fenyegetés az egyetlen, mely a kommunista magatartást és politikát befolyásolni tudja. A jelenlegi kompromisszumra hajló, engedékeny politikának csak abban az esetben lehet jelentősége, ha nagyarányú engedményekre, a diktatúra, a terror komoly lazítására vezet, mert — mint Magyarországon is — ilyenkor törnek elő az évtizedes lefojtott indulatok az elkeseredett tömegek lelkéből. Eredménye azonban csak akkor lehet, hogyha ennek hatályos támogatására a szabad népek elszánják magukat, ezzel számolva az előkészületeket politikai és katonai vonalon megteszik és nem érik újra váratlan sikerek a nyugati politikusokat.

Kossuth Lajos:

Kozmopolita pedig nem vagyok, nem tudom a nagyvilágra átvinni az érdeklődést, a munkásság erélyét, melynek kútfeje a honszerelem.

Emigráns „győzelem” - az oroszok javára

Mindeddig iratlan szabály volt az emigrációs magyarság körében, hogy a nemzetközi sportmérkőzéseken szereplő magyarországi versenyzőket nem a kommunista kormány, hanem a magyar nép képviselőinek kell tekinteni. Még szélsőséges anti-bolsevista lapok is ezt a felfogást követték.

Ezen a magyar érdekeket szolgáló magatartásom legutóbb súlyos csorba esett. Egyes emigráns sporttényezők politikája a Philadelphiában rendezett augusztusi vívó-világ bajnokságokon legalább egy, de valószínűleg két világ bajnokságtól fosztotta meg a magyarságot!

A megfelelő edzés hiánya, stb. miatt eleve a győzelem reménye nélkül induló emigráns vívóink beneveztetése igen könnyelmű lépésnek bizonyult. S bármennyire elféltendő is a budapesti kormánynak az ügy jelentőségéhez képest kicsinyes ellenhúzása, t. i. a magyar épé- s kardvívók letiltása az egyéni világ bajnokságokon való részvételtől, — ez a reakció várható volt.

Az az érv, hogy a nemzetközi vívószövetség tagállamai elfogadták a menekültek nevezését, mivel állampolgárság-nélküli a státusuk, nem meggyőző. A tagállamok képviselői bizonyára sejtették határozatuk következményeit s talán titokban örültek legveszélyesebb ellenfeleik várható eliminálódásának.

Ha valakinek a verseny folyamán vissza kellett lépniök, ezek csakis a jöhiszemű, de beugratott emigráns vívóink lehettek volna, de nem a magyar sport büszkeségeinek, akik biztos győzelmeikkel a magyarság jóhírért gyarapíthatták volna. Többek között azzal is, hogy az orosz vívókat az amerikai közönség előtt tönkreverik, ahogy az a kard-csapatbajnokság során történt. Így azonban a kard egyéni világ bajnok, valamint a második helyezett orosz lett!

Az emigráns sportpolitika győzött, hisz benevezettjei a legjobb esélyekkel indulhattak — egy Gerevich, Kovács Pál, Kárpáti, stb. nélküli mezőnyben. A magyarság azonban veszített: elvesztette a hagyományosan magyar világ bajnokságot — az oroszok javára...

A brüsszeli kiállítás magyar pavillonja

Írta: NAGY BALÁZS

A brüsszeli világkiállítás napjaink egyik szenzációja. Jelentőségéről, látnivalóiról a világ minden táján cikkek sorozata látott napvilágot; megnyitása óta milliónyi látogatót vonz a föld minden részéről.

Nincs szándékunkban, hogy jelenleg is akár a kiállítás gazdasági, politikai vagy kulturális jelentőségét méltassuk, akár érdekes látnivalóit idézzük. Érdeklődésünk középpontjában a magyar pavillon áll.

A legnagyobb belga napilap, a Le Soir egyik májusi száma hosszú cikkben foglalkozik a magyar pavillonnal, s ironikus mondatokban számol be olvasóinak a magyar pavillon izléstelen politikai és propaganda jellegéről. Nos, a pavillont végigtekintő látogatónak egyáltalán nem ez a benyomása. Nem mintha a rendezők nem igyekeztek volna „átpolitizálni” a kiállított tárgyak kísérőszövegeit, vagy a magyarító táblák mondatait. Ők mindent megtettek annak érdekében, hogy a kiállított produktumokat, a magyar nép anyagi és szellemi értékeit az u. n. népi demokrácia eredményeként tüntessék fel.

De a pavillon a magyar nép értékeinek olyan gazdagságát vonultatja fel, amely mellett eltörlőd és szinte semmivé válik az ostoba propaganda. Attól viszont talán izlésük mentette meg a rendezőket, hogy a kiállított tárgyak mennyiségét túlszárnyalják a propaganda mennyiségével.

Igy a látogatóban óhatatlanul is az a kérdés merül fel, hogy mit keresnek ezek az ostoba táblák annyi pompás dolog között? ... s egyáltalán: hogyan élősködhet ilyen ostoba rezsim ilyen tehetséges nép nyakán? Egry, Csontváry és Derkovits képeinek megtekintése után nemcsak bosszantó, de zavarja az embert Kádár fényképe. S ez elsősorban külföldiek megállapítása, hiszen Kádár látása belőlünk másfajta érzéshullámokat vált ki.

Miről van ugyanis szó? Egy szükségképpen vázlatos beszámoló a magyar pavillonról világosabbá teszi a kérdést.

Kívülről a pavillon építészeti megoldásán bizonyos modern törekvés látszik. Ez a törekvés azonban vagy a szegény magyar építészek modernségben való botcsinálta gyakorlatlansága és tapasztalatlansága, vagy egyéb ezzel összefüggő tényezők miatt, olyan formában öltött testet, mely leginkább az otthoni honvédelmi minisztérium új épületét, annak is a Falk Miksa utcára néző kiugró „kockáját” juttatja a zember eszébe. Belülről szerezésebbnek mondható a pavillon, s a kiállított tárgyak csoportosítása is megfelelő.

Ami már most a kiállított tárgyakat illeti, lehetetlen büszkeség nélkül gondolni pl. a magyar mérnökökre, akiknek teljesítményét és tehetségét modern műszerek, elektronikus számlálóberendezések, nukleáris eszközök, különböző szerszámgépek mutatják. Egyik helyen Puskás Tivadar első telefonhírmondó készülékét lehet látni; mellette Eötvös Lóránt eredeti torziós ingáját állították ki. Itt van Jedlik magaszterkesztette dinamója és villanymotorja. S az ember nemtehet mást, mint büszkén meséli külföldi barátainak a magyar műszaki tudomány nagy eredményeit, említi Zipernovszky, Déri, Bánki Donát és a többiek neveit.

A magyar népművészeti alkotások és a magyar föld terményeinek kiállítása közül emez utóbbi a jobb. Különösen Dománovszky Endre körbefutó freskója a mezőn dolgozó asszonyokról, friss színeivel, eleve ségével nagyban emeli az alatta izlésesen rendezett különböző termények gazdag kirakatát. A népművészeti tárgyaknak külön berendezett kisebb teremben alig lát az ember egy-egy szőttest vagy fadaragást, finomabb üvegholmit, mert a terem inkább az eladásra berendezkedett olcsó holmival üzérkedő bazár képét mutatja.

Ezzel szemben az emeleten a magyar szellem óriási gazdagságából kaphatunk izelítőt. Könyvek. Kodolányi, Kassák, Ta-

mási, Szabó Lőrinc, s a régiek közül: Móricz, Karinthy, Ady, Jókai, Móra . . . Sem Illés Béla, sem Madarász Emil. Oroszból csak a régi nagy orosz irodalom fordítása látható: Tolsztoj, Dosztojevszkij, Csehov, stb. A modernek közül hiába keresni akár Fagyevet, akár Solohovot; csak a meggyilkolt Babel Lovashadsereg c. regényét láthatjuk.

Gyönyörű képzőművészeti kiadványok, népművészeti könyvek és szakácskönyvek között (hiába, a valuta sokat jelent) — Bartókról, Semmelweisről írt monográfiák és Homoki Nagy István könyvei. Mindeme szépség és érdekesség után hátborzongatóan hat, amikor a gyanútlan olvasó, lapozgatva a "La sculpture hongroise" (A magyar szobrászat) c. reprodukciós kiadványban, Medgyesi Ferenc szobrai után a lerombolt Sztálin szobrot látja . . .

KÉSZÜL A HUNGARIAN ALMANAC!

A Washingtonban kiadásra kerülő angolnyelvű HUNGARIAN ALMANAC anyagának összeállítása nagymértékben előrehaladt. A szerkesztők remélik, hogy rövidesen elhagyhatja a sajtót. Az almanach két illusztris munkatársa A. C. Macaitney és Hugh Seaton Watson professzorok. A munkatársak között szerepel továbbá Veress Sándor, Domján József, Sztáray Zoltán, Nagy Balázs, Cserenyey Géza, Kósa János, Kutasi Kovács Lajos és sok más szakember a világ minden részéből.

A külföldi könyvtáraknak, a magyar kérdések iránt érdeklődő idegeneknek mindmáig nincs olyan kézikönyvük, amely Magyarországot, a magyar múltat és művelődést teljes tárgyilagossággal mutatná be. A HUNGARIAN ALMANAC ezt a hiányt kívánja pótolni. Főbb fejezetei ezek lesznek:

A legfontosabb adatok Magyarországról; a magyar történelem vázlata; a magyar alkotmány alapjai; az 1956-os forradalom történelmi háttere; 1945 óta a magyar események kronológiája; magyarok külföldön; magyar tudomány és tudósok; magyar irodalom; zene, képzőművészetek,

Néhány Csontváry kép, Egry József és Derkovits vásznai után megilletődve áll az ember Bartók eredeti fonográfja előtt.

Mit keres itt a Kádár-rezsim? . . .

A magyar vendéglőben, ahol a nagytehetségű Lakatos Sándor cigányzenekar szórakoztatja a vendégeket, ezeket hódít meg a magyar konyha. Mondják, hogy itt időnként sorbaállítás van. Valóban sokan vannak. Francia barátom, aki dicshimnuszokat zeng a dobostortáról, a tokaji szopogatása közben mondja: ha Voltaire nem írt volna üdvözlőszavakat a tokajihoz, nem lett volna Voltaire. S miközben lelkesen magyarázom neki a székelygulyás és a túrós rétes előnyeit, újra és újra arra gondolok, amit a magyar pavillon mint nagy kérdőjelt állít látogatói elé:

Mi keresnivalója van ott a Kádár-rezsimnek???

sportok; magyar emlékek világszerte; a külföldi magyar szervezetek, iskolák, egyházközségek, sajtó, könyvkiadók és könyvkereskedések címjegyzéke; adatok a magyar történelem és művelődés nagyjáról; rövid Who Is Who; annotált bibliográfia kb. 40 fontos angolnyelvű, Magyarországgal foglalkozó könyvről, stb.

Az említett szempontokon kívül az almanach forrásmunkául szolgálhat külföldi lexikon- és kézikönyv szerkesztőknek csaknem minden magyar vonatkozású problémában.

Az almanach szerkesztőségének címe: HUNGARIAN ALMANAC, P.O. Box 1005, Washington 13, D.C., U.S.A.

IMIGRANTS IN CANADA

Edited by John Kosa

Canadian Association for Adult Education
133 St. George Street, Toronto 5, Canada

Ara \$ 1.25

Nyolc tudós nyolc tanulmányát tartalmazza
a kanadai bevándorlás és a bevándorló népcsoportok kérdéseiről

SALÁTA KÁLMÁN

1917-1958

Irta: Hám Tibor

Saláta Kálmán váratlan és korai halála barátai, tisztelői és hivei számára még ma is fájdalmas úr és veszteség. Élt 41 évet, meghalt szeptember 13-án, a férfikor delén, az alkotási kor tetőfokán. Az emigrációból úgy távozott el, hogy tudomást sem igen vettek róla, észrevétlenül, mint ahogy itt élt az utóbbi 5—6 esztendőben, elfelejtve és agyonhallgatva.

Ez adja kezembe a tollat, hogy személye és életműve ne tűnjön el nyomtalanul és megemlékezés nélkül, abban az emigrációban, amelynek megteremtésében és megszervezésében oly tevékeny része volt. És ha élete s eszméi nem is találtak megértésre, hát halála után — amikor a politikai féltékenység, vetélkedés és ambíció nem óhajt vele sorsközösséget vállalni — életművéből és karakteréből legalább merítsenek tanítást, bölcseséget és okulást.

Talán korai írni róla, hiszen alig pár hónapja, hogy meghalt. Politikai tevékenysége, közéleti pályája azonban tulajdonképpen befejeződött 1951-ben. Hét év távlata elegendő, hogy képet alkossunk róla s a száműzöttek és otthon élők számára meg-rajzoljuk helyét a magyar közéletben.

E lap keretébe nem illik politikusról írni, sem egy elhunyt politikai pályafutásáról; még a lapszerkesztőhöz fűződő közismert baráti kapcsolatai sem adnak erre mentséget. De Saláta Kálmán helye és szerepe a magyar közéletben nem napi politika kereteibe tartozik. Eszméi, törekvései és életműve a magyar történelem évszázados tradícióinak, meg-megismétlődő szabadságharcainak s a Nyugattal való eszmei kapcsolatainak jelenkori szerves láncolatába illik, s mint ilyen e lap kereteihez méltó.

Saláta Kálmán a Dunántúl földjéből származott, ahová annyiszor tért vissza erőt meríteni élete küzdelmeihez. Hat éves

volt mikor apja, húszéves, mikor anyja meghalt. Az árvaság mély pszichológiája érlelte egyéniségét egy kissé mindig egyedülállóvá, szigetté. A budapesti piarista gimnázium nyolc esztendeje döntötte el élete irányát s szabta meg pályáját. A katolikus nevelés nemcsak általánosságban a vallással, de a különös piarista jelleggel, az „intellektuális vallásossággal” jegyezte el, és jöllehet nem lett tagja a katolikus egyház klérusának, a papi breviáriumot naponta elmondta egy életen keresztül. A klasszikus hagyományok, az életet, a mai modern életet a történelem nagy távlatában néző, a görögség, rómaiság mai életben is élő szellemisége ott érződött szellemében és magatartásában. Kiművelt elme volt. Tacitus, Plato és a korai egyházatyák kedvenc olvasmányai. Éles elméje számtalanszor ejtette bámulatba barátait, amikor a latin klasszikusokból vagy Homéroszból idézett hibátlanul.

A második döntő élmény Saláta Kálmán számára a cserkészlet volt. A cserkészletnek Sik Sándor alkotta, a jellemnevelés mellett magyarságot formáló iránya. Itt nyílik meg Saláta Kálmán szeme a magyar élet nagy problémáira; a szociális kérdés, a parasztság helyzete itt válik egész életre szóló programmá számára. Az akkor még Sik Sándor hagyományain járó Batori József cserkészparancsnok az első, aki életére nagy hatást gyakorolt.

Az egyetem, a jogi fakultás — amelyet summa cum laude végzett el — még szélesebbre nyitja a magyar élet és társadalom ekkor már krízisbe hajló problémáit Saláta Kálmán előtt.

A DICS, a piarista iskolát végzett növendékek klubja — mint valamikor a francia szalonok, vagy a jakobinusok klubja, bár más úton — szinte lombikban nyújtotta eléje a magyar társadalom problémáit. A társadalom minden rétegének, paraszti, munkás, intellektuel s a felső vezető réteg

képviselői, ezek sajátos magatartása, kultusza atmoszférája a kereső elme számára feltárta az országot. Kártyázó ficsúr, bálozó sznob, éjfélbe tanuló szegény diák, munkásfiúk számára otthont és cserkészetet teremtő egyetemisták, a magyarság problémáit izgatottan tárgyaló és tanulmányozó fiatal emberek szövevényes keveréke: a klub a magyar élet keresztmetszete, annak atmoszférája, ahol a hívó szó, az életre szóló döntés megszületett.

Nyolc fiatal ember itt találkozik, vitázik minden vasárnap mise, istentisztelet után. A találkozásokból, vitákból, sétákból a férfibarátság benső viszonya születik meg, majd a „csúnyácska kis Hazaért” egy életre elkötelező küzdelem és munka. Valamennyiük különböző egyéniség, különféle pályára készülnek, de közös a szellem és az elhivatottság.

A haza ügye alig enged időt megfontolt előkészületre, tervezésre. Mint a krízisben lévő beteg a kór tünetei teljességükben és hatványozottan tárulnak elénk, úgy az ország testén egy évszázad kimaradt fejlődése, hibás iránya, belső válsága ütnek ki. Az országtól, néptől elszakadt magyar uralkodóréteg — amely már az európai kultúra és szellemi fejlődés értékeit sem hordozta, de görcsösen ragaszkodott uralmához — az országban vigasztalan politikai és szociális állapotokat, a tömegek belső nyugtalanságát teremt meg, külpolitikailag pedig elszigeteli az országot Nyugattól s többségében az éledő náciizmus-hoz igyekszik kötni a nép sorsát. Nép és vezetés, ország és hatalom kettévált; a végrehajtó hatalomnak immár nincs kapcsolata az ország lakosságával. Az egyetlen kivezető út: vissza a demokráciához eltorlaszolódott, a titkos, szabad választás, mely egységes népet s vezetéset teremthetett volna az államot fenyegető náciizmussal szemben, elakadt s elmaradt az uralmukhoz ragaszkodó magyar konzervatívok kezén. A nép, elsősorban a parasztság ösztönösen érzi: veszélyben az ország függetlensége s vele jövő sorsa.

Nyolc fiatal ember — Saláta Kálmán egyik kiemelkedő tagja ez együttesnek — ekkor alakítja meg a Teleki Pál Munkaközösséget a hozzájuk csatlakozó fiatal magyar értelmiség tagjaival. A név szim-

bólum: az idegen megszállás ellen halálával tiltakozó Teleki Pál neve. A feladat, amit magukra vállaltak, nem kisebb mint a magyar társadalom nevelése, hogy szellemi és politikai síkon fel tudja venni a harcot az ország függetlenségéért. Alapgondolatuk: a politika, egy országnak a politikai stuktúrája csak vetülete a társadalomnak; amilyen a társadalom, olyan a politikája. Múltóbb képviselője nem lehetett volna e társaságnak Saláta Kálmánál. S nem véletlen, hogy sem ő, sem a többiek nem csatlakoztak valamely meglevő kerethez.

Saláta Kálmán klasszikus műveltsége, az európai kultúrához való tudatos tartozása, mély történelmi érzéke eleve elutasított minden szektás szemléletet. A globális látás, szintetikus szemlélet szellemiségének alapvető jegye. A magyar politikai gondolkodás nagy klasszikusainak sora megszakadt a századfordulón, azóta a magyar politika szektásai uralkodtak. Saláta Kálmánnak, nem véletlen, Széchenyi István volt a politikai ideálja. Mélyen hitte, hogy Magyarország külső és belső problémái függnek a körötte lévő közép-és nyugateurópai országoktól és azok viszonyától. Tudta, hogy Magyarország sorsa és politikája Nyugathoz van kötve és ahhoz való kapcsolataitól függ. Tudta, hogy az ország társadalmi képe és az ezen nyugvó politikai struktúra a nyugati fejlődéshez kell, hogy alkalmazkodjék. Sem külső, sem belső problémáink izoláltan, önmagukban meg nem oldhatók. Hitte, hogy a történelmi osztályok szerepe lejárt és hogy a parasztság lehet az ország alapja. De annak sajátos életformája, kultúrája csak alap, hogy azon a magyar történelmi hagyományok és az európai kultúra szintézise alakuljon ki.

Igen, egyetemes látás, a problémákat nem önmagukban, de egyetemességükben, egymással való kapcsolatukban néző elme: szintetikus gondolkodás jellemezte Saláta Kálmánt. Egész életén át harcolt — bár egyéniségéből nem hiányzott egy mély, bensőséges romanticizmus — a politika irracionális, romanticizmus ellen. Az angol politikai gondolkodás volt az ideálja, illetve magyar síkon a bethlengábori politikai realizmus. Közgazdász volt

— talán gazdasági szaktudására volt a legbüszkébb — s mint ilyen nem is tudott érzelmi kategóriákban gondolkodni. Legtöbb harca a politikai ábrándlovagokkal, vágyálmaikat szajkózó politikai irracionalistákkal volt. Ez realizmus jellemezte az ún. világnézeti pártokkal szemben is; „Minkünk nincs mit kezdeni azokkal, akiknek számára a világnézet még probléma.”

Nehéz lenne odasorozni a magyar szellemi élet bármely vonalához. Éppen az jellemzi, hogy nem tudott beállni a rajongók sorába. Szintetikus látása megakadályozta, hogy bármelyik magyar szellemóriás „hívévé” váljék.

Hűség a hagyományokhoz, a magyar és európai műveltséghez és határozott, meg nem alkuvó küzdelem az elsikkadt magyar reformokért együttesen jellemzi politikai tevékenységét. A magyar földreform érdekében nemcsak szónokolt, hanem igyekezett először a Gazdaságkutató Intézetben keresztül (amelynek munkatársa volt), később a Teleki Pál Munkaközösség keretében, majd a Független Kisgazdapártban, annak szakszerű kidolgozásában és megalkotásában részt venni. Nem rajta múlt, hogy csak elkésetten és egy, a Szovjetunió által előkészített földreformjavaslaton tudott csak itt-ott változtatást eszközölni. Nemes szociális érzéke az elnyomottak oldalára állította mindig s mértékletes egyénisége csak akkor csapódott gúnyba, amikor az ún. keresztény irányzatoknak a kereszténység gyakorlatával ellenkező anti-szociális politikáját bírálta.

Politikai eszméi: modern, demokratikus társadalmi berendezkedés, korszerű közgazdasági struktúra, kisbirtokos rendszeren felépülő intenzív mezőgazdaság, nemzeti függetlenség, a nép a parasztság sajátos gondolkodásán alapuló magyar kultúra, az európai haladás során előljáró politikai vezetés, a Nyugattal való szoros politikai, gazdasági és kulturális kapcsolat. Valamennyi a magyar felemelkedés záloga és meg nem valósult, a jövő számára tartogatott remény.

A Teleki Pál Munkaközösségben a magyar sorskérdések alapvető tisztázásában tevékeny része volt. A fiatal magyar értelmiség politikai gondolkodásának kialakításában színes, sokszor rapszódikus, de

mindig tárgyilagos modorban előadott előadásai és vitái döntő hatást gyakoroltak. Éppen Saláta Kálmán és a Teleki Pál Munkaközösség egyetemes globális szemlélete volt az, amely megőrizte e társaságot s tagjait, hogy a magyar politika akár jobb, akár baloldali területére elkalandozzanak.

Amikor a német megszállással az ország függetlensége elbukott, Saláta Kálmán a Magyar Függetlenségi Mozgalom nevű ellenállási szervezetnek tagjaként a földalatti ellenállás munkájával cseréli fel eddigi közéleti szereplését. Itt ismerkedik meg Szent-Iványi Domokossal, a Horthy-korszak diplomatájával, akinek színes egyénisége, diplomáciai tudása nagy hatást gyakorol rá. Világosan látta, hogy az ellenállás inkább az ország szellemi és morális ellenállása, mint katonai ellenállás — bár ebben is része volt. Budapest ostroma alatt már a jövőt tervezi.

Az első napokban, amikor a Független Kisgazdapárt akkori első főhadiszállásán résztvesz az ország jövőjét elemző tárgyalásokon, Saláta Kálmán krisztálytisztán fogalmazza meg a jövő feladatait. Tisztában volt, azzal — szemben vágyálmokat kergető konzervatív politikussal és saját pártjának egy részével, — hogy a Szovjetunió jelenléte a nemzetközi helyzet és a Nyugat hallgatólagos beleegyezésének eredménye. Tudta, hogy a Nyugat csak morális segítséget nyújt, de a Szovjetunióval való konfliktus kockázatát nem vállalja. „Magunkra vagyunk hagyva, hát mutassuk meg a világnak, hogy nem önszántunkból vérünk el.”

Politikai koncepciója: a nemzeti összefogás; egy táborba tömöríteni a demokratikus erőket, még ha vannak is köztük politikai különbségek, a magyar függetlenség érdekében. Így igyekszik a Független Kisgazdapárt soraiba gyűjteni a volt függetlenségi mozgalom tagjait és vezetőit, tárgyal azokkal a konzervatív erővel, akik a Független Kisgazdapártot politikai ellenfélnek tekintik, de meggyőzhető, hogy egy külön párt alapítása a nemkommunista erők szétforgácsolását jelenti. A Független Kisgazdapárt működésének megindulása után a párt budapesti h. főtitkára, majd VIII. kerületi elnöke. A párt megszerzésében, a központi adminisztráció kia-

lakításában tevékeny részt vesz. 1945 nyarán a kormány egyik legfontosabb tárcaja, az Újjáépítési Minisztérium megszervezésében segédkezik, Nagy Ferenc belső munkatársa. Még az ostrom után került személyi kapcsolatba Nagy Ferencel, akinek megnyerő egyénisége, a paraszti politika öntudatos képviselője és kiváló politikai rutinja nagy hatással van rá. Megismerkedésüktől kezdve hosszú időn át hű munkatársa — talán tudat alatt az árva apát is látott benne — míg e viszony az összeesküvés per kirobbanásával meg nem változott.

1945 őszén a közelgő választási kampányban veszi ki a részét. A választás — az egyetlen szabad titkos választás a Szovjetunió által megszállt Kelet-Európában — kisgazdapárti győzelemmel végződik. A kommunistákat megzavarja ez a győzelem és a Független Kisgazdapárt támadásba indul a Kommunista Párt ellen. A támadási terv egyik kidolgozója Saláta Kálmán. Az akció olyan sikeresnek bizonyult, hogy a Szovjetunió és a Kommunista Párt már nem remélheti, hogy politikai erővel meg tudja állítani a demokratikus erők felülkeelkedését. Ezért 1946 őszén a hatalomnak erőszakos úton való megszerzését határozzák el.

A Kommunista Párt titkos terveinek ismeretében világos volt, hogy a Szovjetunió fegyveres ereje ellen nem lehetett győzelmet remélni. Ekkor készült el — Saláta Kálmán annak is egyik előkészítője — az a nagyszabású terv, amelynek központi gondolata, hogy a szabad világ számára megmutatta: Magyarország a nép akarata ellenére kerül kommunista uralom alá. Saláta Kálmán, éppen a nemzeti összefogás koncepciója alapján, a volt Magyar Közösség tagjait is bevonta e munkába. Ezt használták fel a kommunisták az ún. „összeesküvés” per megkonstruálására, amelynek Saláta Kálmán volt egyik fővádoltja. A küzdelem, tudjuk, elveszett. Az „összeesküvés” perrel a kommunisták elérték céljukat, a hatalom átvételét — részben a Független Kisgazdapárt habozó magatartása miatt is. De ezzel be is igazolódott az 1946-os őszi terv létjogosultsága. Saláta Kálmán áruhában bujkálva el-

hagyta az országot, mielőtt elfoghatták volna.

A Magyar Közösség, az a titkos társaság, amelynek tagjai mint „összeesküvők” szolgálták ürügyül a perre s a magyar politikai élet vezetőinek félreállítására és bebörtönzésére, nemcsak a kommunisták számára volt ürügy, hogy Saláta Kálmánt eltávolítsák a közéletből. Az ún. kommunistaellenes magyar emigráció is ugyancsak a vádakat használta fel. Hogy helyes volt-e 1945-46-nak érzékeny és kényes politikai viszonyai között a Magyar Közösség nevű szervezettel operálni, az vitatható. De hogy erkölcsi és politikai morál tekintetében hol állanak az emigrációnak azok a tényezői, sokan még ma is vezetői, akik a kommunista népbíróság vádjait szószerint szajkózták feléje az emigrációban — mert tehetségével és politikai koncepciójával szemben csak ily módon tudtak harcolni — arról ítéletet nem én vagyok hivatva mondani. A kommunista népbíróság vádjai Saláta Kálmánt nem tudták elmarasztalni Magyarországon, itt az emigrációban azonban eredményeseknek bizonyultak. Kiüldözték az emigrációs közéletből. 1951-től Saláta Kálmán magánember lett.

Saláta Kálmán politikai tevékenységét azonban nem az elmondottak jellemzik igazán. Talán diplomáciai képességéből, talán belső természetéből és ösztönéből is folyt, hogy többre tartotta a vezető politikusokkal való magánbeszélgetések és tárgyalások kapcsán valósítani meg terveit, koncepciót, semmint a politikai hatalom birtokába kerülni és szerepelni. Ambíciója nem politikai bársonyszék, de koncepcióinak megvalósítása volt. Talán lesz egyszer alkalom, hogy a magyar politikai életre e téren kifejtett hatását, különösen 1945 és 1947 között, tüzetesebben is tárgyaljuk.

Saláta Kálmán pályája — korai halála ellenére is — befejezett mű. A nemzet két szabadságharcában vett részt, nemes eszközökkel, bátran, tiszta fegyverekkel küzdve, s folytatva a magyar államférfiaknak a századfordulón elakadt sorát a klasszikus magyar politikai gondolkodás képviselőjeként. Klasszikus műveltség, európai távlat, nemes vonzalom a nép iránt, józan

realizmus jellemezte. Államférfi volt; az államférfit nem a sikerek jegyzik, hanem eszmék, elhivatottság azok megvalósítására és a megvalósításhoz szükséges politikai hatalomért folytatott tiszta küzdelem. Saláta Kálmán így harcolt. Babért sohasem keresett, se nem aratott. Rágalmat annál többet. Sorsa így lett valóban magyar sors.

DOMJÁN JÓZSEF

színes fametszeteinek kiállítása a new-yorki Kennedy Galériában

Domján József grafikus-művész kiállítása a new-yorki Kennedy Galériában az amerikai közönségnek is megmutatta a mai magyar képzőművészet magas fokát. A ritka művészi technikával készült színes fametszetek csodálatos magyar mesevilága, gazdag színfantáziája magával ragadta és elbűvölte az amerikai látogatókat. Számos nagy amerikai múzeum vásárolt a kiállított képekből s a kiállítás kapcsán több újság és folyóirat ismertette a menekült művész életét és munkásságát. Így elmondhatjuk, hogy mind művészi, mind anyagi szempontból sikert hozott a művésznek.

A kiállítás azonban egy hónapra sok magyar menekültnek zárandokhelyévé is lett. Az igazi magyar művészet zamatát ízelegettük az idegenben, az óriási metropolisz ízlés és stílus tengerének közepén. Bartók szavai jutottak eszünkbe a népművészet felhasználásáról, a Hej páva, hej páva...! dallamai zengtek fel bennünk s

a cifraszűrök és pásztorfaragások, Domján képein kivirágzott, új életre kelt tulipánjai, hazai virágokat, színeket és illatokat juttattak eszünkbe, amint a tavaszi szagú Central Parkban visszaidéztük a látottakat.

Büszkék vagyunk erre a kiállításra s a művészre, mert méltón képviselték a nagy város közönsége előtt a magyar művészetet, mely olyan kevéssé ismert a világban s büszkék és boldogok vagyunk, mert megerősítették hitünket ebben a művészetben.

A kiállítás izléses katológusáról külön kell néhány szót szólnunk.*) A gondos kiállítású, izléses fedőlappú katalógusban Gustave von Groschwitz, a Cincinnati Art Múzeum kurátora ismerteti és méltatja hozzáértéssel a művész életét és munkásságát. A katalógust fekete-fehér műnyomatok és fametszetű könyvdíszek illusztrálják s fedőlapja eredeti faducról készült két-színű fametszet. A kis könyvecske igen örvendetes gyarapodása a magyar művészet külföldi irodalmának: fedőlapja bibliofil értéket ad neki, jól megírt, világos szövege pedig alkalmassá teszi arra, hogy nem magyar barátainkkal és az érdeklődőkkel megismertessünk egy izig-vérig magyar művészt és alkotásait.

(Szabó György)

*) Jozsef Domjan Color Woodcuts, 1958 March 5—April 5, at the Kennedy Galleries, Inc. 785 Fifth Avenue New York 22 N.Y., Printed by "Mercurius" N.V. Wormerveer Holland, The cover of the catalogue is printed from original woodblock.

KÁRPÁT

szépirodalmi, képes családi folyóirat
a világban szétszórt magyarok részére.

A KÁRPÁTban az egész család számára van tartalmas olvasnivaló: neves íróink novellái, regényei folytatásokban, régi értekeink kitűnő művei, versek, ifjúságunk szórakoztatására és oktatására elbeszélések, rejtvények, gyermekrovat, asszonyoknak hasznos tanácsadás, konyhaművészet, kitűnő kötési minták, keresztrejtvény, sakk, viccek, stb.

A KÁRPÁT 64 nagy oldalon jelenik meg havonta.

Előfizetési díj egy évre (12 szám) S 10.00 félévre \$ 5.00

Az előfizetés a következő címre küldendő:

KÁRPÁT c/o Hung. Sunday, 4160 Lorain Ave. CLEVELAND 13 Ohio USA.

Veress Sándor svájci működése

„A konzervatórium zeneszerzési osztályának hangversenye — írja a berni *Der Bund* (1958, VI. 27—28) — jele annak, hogy milyen nagy mértékben inspiráló és termékeny hatású egy jelentős művészek és tanárnak a jelenléte, mint amilyen Veress Sándoré Bernben. Veress professzor öt tanítványának művei azt mutatták, hogy itt nálunk olyan tehetségek működnek, akiket komolyan kell venni. Minden téren meglepően biztoskezü munkát, stílusbeli egység és formai zártság iránti érzéket lehetett tapasztalni . . . (5 közül 4-nél) mindig újra előtérbe nyomult egy olyan határozott kifejezési vágy, mely minden esetben megtalálta személyes kifejezési formáját is, bár természetesen a mintaképek is, pl. Bartók és maga Veress, többéskébbé átcsíllámlottak a műveken.”

Veress Sándor berni működésének újabb jelentős állomása volt ez az est. A svájciak szinte egyetlen alkalmat sem mulasztanak el, hogy kifejezzék hálájukat a magyar zeneszerzőnek. Amikor az elmúlt esztendőben Veress ötvenedik születésnapját ünnepelték, pl. a berni hangversenyét (ahol az ő s fiatal svájci szerzők műveit játszották) a *Der Bund* (1957, II. 7.) „nemcsak a modern zenének, de az egyetemes zeneművészetnek tett szolgálatnak” minősítette. A lap ezt írta Veress zenéjéről: „A csodálatraméltó Veress zenéjében a sokoldalúság a szellemi egység ellenére; valami, amire már Mozart is tudatosan törekedett és néhány mai zeneszerzőnek is célja: a nagyközönségnek is nyújtani valamit, ugyanakkor a tapasztalt zeneértőt is kielégíteni.”

Ugyanezzel a koncerttel kapcsolatban a *Neue Zürcher Zeitung* (1958, II. 16.) ezt írta: „(Az 'Hommage à Paul Klee' c. műve) különösen alkalmas volt arra, hogy a ze-

neszerző jelentős személyiségét megvilágítsa. Ebben a műben megmutatkozik a szilárd, gyakran erősen ellenpontos szerkezet kapcsolata az étellel teli, ritmikus indulati elemekkel és a gondolat egyéni kifejezési képességéé a gondolat kívülálló számára is érthető formábaöntésével.”

Még ugyanebben a hónapban került sor Veress egyik másik alkotásának a svájci bemutatója. A *Nouvelle Revue de Lausanne* (1957, II. 27.) írja a hangversenyéről:

„A műsor eseménye a magyar zeneszerző, Veress Sándor, 1952-ben készült 'Concerto zongorára, vonószekarra és ütőhangszerekre' c. művének első svájci előadása volt . . . Nagy kedvünk volna ezt a művet mindjárt két mesterének, Bartóknak és Kodálynak a művei mellé helyezni. Ha hatottak is rá ezek a mesterek — s ez természetes —, akárcsak később Schoenberg, Veress mégis csak egy nagyon határozott egyéniséget, egyéni stílust alakított ki. Van bizonyos rokonság Bartók híres 'Zene vonósokra, celestára és ütőhangszerekre' c. műve s Veress versenyműve között, legalábbis ami az inspirációt és a sikeres megvalósítást illeti. Itt valóban két mesterművel állunk szemben . . .”

Hosszan ír a Veress-műről a *Feuille d'Avis de Lausanne* (1957, II. 288) is.

Következő hónapban adták elő Veress Vonóstrióját, melynek bemutatója az 1954-es velencei Biennálén volt.

„A hangverseny kétségtelenül legérdekesebb száma — írja a *Feuille d'Avis de Lausanne* (1957, III. 18.) — a 'Trio ad archi' volt Veress Sándortól . . . Az andante egészen különleges intenzitású. Gyönyörű éneklő dallamok rendkívül poétikus atmoszférát teremtenek. A hangszerek úgy versenyeznek egymással, mintha egy egész kamarazenekart hallanánk. Micsoda gondolatok és ötletek vannak ebben a műben!”

Idén márciusban volt Veress „Sancti Augustini Psalmus”-ának a svájci bemutatója.

„Kérdezhetnők, — írja a *Der Bund* (1958, III. 20.) — hogyan juthat napjaink egyik zeneszerzője arra a gondolatra, hogy Augustinusnak a donatisták ellen írt zsoltá-

Bartók Béla:

Én részemről egész életemben minden téren, mindenkor és minden módon egy célt fogok szolgálni: a magyar nemzet és a magyar haza javát.

rát zenésítse meg. Ha azonban meggondoljuk, hogy a mű német megszállás alatt íródott (1943—44) és orosz megszállás idején lett először bemutatva (1948), s ha ilyen mondatokat olvasunk benne, mint: „Mind, akik a békét szeretitek, ismerjétek fel az igazságot”, vagy: „Aki megkapta az üzenetet, félelemmel vegye tudomásul” és: „Itt az idő az elkülönülésre” — észrevehetjük, hogy a szöveget bizony nagyon aktuális módon is lehet értelmezni. Valóban úgy van, hogy épp Veress Sándor megzenésítése kölcsönöz Augustinus szavainak új és rendkívül lenyűgöző erejű időszerűséget. Itt már nem egy tiszteletreméltó egyházatya foglal állást egy vallási vitában, mely minket már alig érint, hanem egy kiáltó a vártán, aki lángoló szavakkal hív fel mindnyájunkat, hogy egyértelműleg foglaljunk állást az igazság mellett és helyesen döntsünk „bűneinkre gondolva, melyek elárasztanak bennünket”... A mű a maga váltakozó kórus- és szólóhangrészével és zenekari közzjátékaival, sürített többszólamúságával és erőteljes akkordjaival, az egész hanganyag végsőkéig feszített diszszonanciájával, majd egyszerű a *capella* hármashangzataival nemkonvencionális kiegyensúlyozottságában fölényes alkotó szellemre mutat, aki ért hozzá, hogy a spon-tán kifejezőerőnek hozzáillő művészi formát adjon. A magával ragadó művet a thuni tanítók énekkara alapos felkészüléssel adta elő...”

A *Berner Tagblatt* (1958, III. 20.) is remekműnek tartja a zsolttart:

„A szokatlan nagy tudással megformált ‚harc dal’ ősi zenélő készségből és erőből pattant ki egy páratlan vulkáni szellem-ből, akinek a szabadon áradó zenélő kedve egyesülni tudott a preklasszikus stílus szigorúan felépített formájának minden elemével.”

Vajon mikor ismerik fel Veress Sándor jelentőségét Amerikában s főleg mikor ismeri fel a külföldi magyarság, hogy világ-hírű tudósai mellett milyen nagy alkotó-művészei is vannak? Svájc és Európa már tudja, kit nyert Veress Sándorban, most rajtunk a sor. (R)

Ilyen hírünket is lehet terjeszteni

A csehek háborútutáni sorsa hasonlít a mienkéhez. Nem tekinthetjük magyar feladatnak annak elbírálását, hogyan viselik sorsukat.

Azt azonban nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy egy neves magyarszármazású egyetemi tanár a *New York Times*-hez intézett levelében a magyar forradalom legkiemelkedőbb hőségének magatartását nagyrészt a csehek érdemének próbálja tulajdonítani.

A levélíró szerint Maléter Pál Prágában szívtá magába a demokrácia szellemét és ez befolyásolta forradalmi szerepében. Viszont reakciós magyar tisztársai — így folytatódik az insznuáció — kergették kegyetlenségükkel Malétert átmenetileg a kommunizmus karjaiba.

Mi nem hiszünk abban, hogy magyaroknak cseh nevelésre van szükségük, hogy szabadsághősök váljanak belőlük, másrészt elég sok volt tisztet ismerünk, akiket a régi tisztika szelleme legfeljebb demokratákká, de semmiesetre sem kommunis-tákká nevelt.

Saját múltunk hibáit nem kell elhallgatnunk. Minden olyan esetben, ahol történelmünk vagy közelmúlt eseményeit ismertetjük, a megfelelő komolysággal be kell mutatnunk a negatívumokat is.

Az ilyesfajta szükségtelen „önkritika” azonban, amelyet a levélíró művel — a Nagy Imre s Maléter Pál kivégzése feletti világfelháborodást használva fel, hogy publicitást kapjon —, aligha szolgálja az igazság érdekét és (ami ezzel azonos) az igaz magyar érdekeket. (Cs.)

Kézrel készült és festett, ebéd-lői disztányérok, csobolyok, kulacsok, butéliák a magyar népművészet eredeti motívumainak felhasználásával lakásának magyar hangulatát fejezi ki. A világ bármely részébe szállítja

„HELENA STUDIO“

Box 3933, GPO, Sydney.

Fényképes árjegyzékünket 2 bélyegutalvány ellenében légipostán küldjük.

És velük mi történt?!...

Írta: Losonczy László

Sokszor gondolkoztam azon, vajjon milyen sikere lenne az emigrációs magyarság között egy olyan Almanachnak, mely adatszerűen közölné, hogy hol és milyen körülmények közt élnek magyarok szerte a nagyvilágban. Amelyből világosan kitűnne, hogy a különböző időszakokban menekülésre kényszerült honfitársaink hogyan boldogulnak az öt földrész országai-ban. A nyomtatott betű feltalálása óta nem volt még sikere könyvnek, amely felvehetné a versenyt egy ilyen lexikonszerű Almanach sikerével.

Az az érzésem, hogy nincs olyan ország széles e földkerekségen, ahol ne élnének magyarok. Azt mindenki tudja, hogy Európában, Amerikában és Ausztráliában évtizedek óta megbecsült nevet szereztek maguknak honfitársaink, s azt is tudjuk, hogy e földrészeken megközelítőleg mennyien vannak. Ma már megszokott jelenség, hogy ismerőseink így kiáltanak fel társaságban, ha Zürich, London, Vancouver, New York, vagy éppen Melbourne kerül szóba: „De hiszen van ott nekem egy jóbarátom, aki...” S aztán közös emlékek felelevenítése következik.

De ebben az Almanachban nemcsak azon honfitársaink nevei szerepelnének, akik a svájci alpok tövében, a londoni ködben, a kanadai és amerikai iparvárosok rengetegében és az ausztráliai szavannákon élnek, hanem azoké is, akik a két „sötét” földrész, Ázsia és Afrika városaiban és oázisaiban öregbítik jó hírünket. Egy alkalommal már beszámoltam a Magyar Híradó hasábjain azokról a magyarokról, akikkel az arab félsziget kegyetlen éghajlata alatt találkoztam. De az utazó, aki sok országot bejár, természetesen sokkal több honfitársba ütközik, mint amennyiről az újságok hasábjain beszámol. Ha minden magyarról hírt akárnék adni, akikkel afrikai és ázsiai utazásaim alatt találkoztam, akkor egy kisebb könyvet kellene írnom, s még így sem biztos, hogy mindegyiküknek helyet tudnék szorítani a sorok közt.

Biztos vagyok abban, hogy a fentemlített Almanach egyszer el fog készülni. Mert mi, magyarok olyanok vagyunk, hogy bármilyen messze is vetett bennünket egymástól a vihar, szeretjük pontosan tudni, hogy ki mire vitte közülünk ebben a „fránya” világban. És abban is biztos vagyok, hogy az ázsiai és afrikai magyarok ebben az Almanachban előkelő helyet fognak elfoglalni. Mert mi, magyarok, olyanok vagyunk, hogy megbecsüljük azokat, akik nem riadnak vissza a nehézségektől és akik erős akarattal gyűrik le az akadályokat.

És ha a megbecsülésben fokozat létezik, akkor csakis a legnagyobbat érezhetjük azok iránt, akik az afrikai sivatagokban, az arab félsziget gyilkos éghajlatában, az indonéziai őserdőben, vagy az indokínai mocsarak irtózatos poklában harcolták ki maguknak és nemzetüknek a feléjük áradó elismerést. Mert mi, akik mérsékelt égöv alatt, a kultúra és civilizáció kényelmében alakítjuk ki egzisztenciánkat, el sem tudjuk képzelni, hogy mit jelent leselkedő vadállatok, alattomos rovarok, gyanakvó bennszülöttek és trópusi viharok lázas kavargásában építeni a családi otthont. A természet, amilyen szép, néha olyan kegyetlen is tud lenni és legyőzése nem megvetendő cselekmény.

Ma olyan helyeken, ahol még néhány évvel ezelőtt a homok, a mocsár, vagy az őserdő volt az úr, felhőkarcolók és üzletházak emelkednek. A kígyókkal tömött fennsíkok helyén erőművek medencéi büszkélkednek és az őserdőben betonút szalagja fénylik. Az ember alkotóerejének diadalát jelzik ezen alkotások. S a szívem büszkén dobog, amikor eszembe jutnak azok a dícséretetek, melyeket hivatalos kormányfériak ejtettek el előttem e távoli országokban csillogó szemekkel az ott élő magyarok működéséről.

E szerény újság hasábjain talán nem tudok méltó emléket állítani munkájuknak. De nem is ez a célom. Csak azt szeretném, ha éreznék távol honfitársaink, hogy törő-

dünk velük és szemmel tartjuk nehéz útjukat.

✱

Egy borús júliusi reggelen megöltek egy királyt. Az újságok oldalakon keresztül foglalkoztak az esettel és ordító címbetűkben tárgyalták a szenzációt. Egy közkeleti országban történt, egy olyan országban, melyről Európa idáig csak nagyon keveset tudott.

Az újságok csak a gyilkossággal és a várható politikai változásokkal foglalkoztak. Arról nem beszéltek és nem írtak, hogy ebben az országban kik is élnek tulajdonképpen.

Pedig ez nagyon fontos. Hiszen ebben a közeli országban a bennszülötteken kívül fehérek is élnek. Amerikaiak, angolok, hollandok, németek és mások.

... És magyarok is.

✱

— Mondja, de őszintén, tud maga lecsót főzni? — tette fel a meglepő kérdést Kállai Egon építésmérnök a Basra közelében lévő és minden kényelemmel felszerelt Buthla-oázis éttermében, ahol éppen befejeztük az uzsonnázást és arra vártunk, hogy a közeli benzinkútnál álló gépkocsit lemosás és megtöltsék benzinnel.

— Azt hiszem, tudok — feleltem kevés meggyőződéssel.

— Nohát, akkor lecsót eszünk — szögezte le a mérnök és méla undorral toltta el maga elől a tányért, melyből az imént fogyasztotta el a kuszkus-szal körített sült kecskekarajt.

Míg a feketére vártunk, érdeklődve vettem szemügyre a napbarnította férfiarcot. Kállai Egonnal tegnap este ismerkedtem meg Bagdadban és az ő gépkocsijával igyekszem most Basra városába, hogy bizonyos műtörténeti emlékeket nézzek meg. A harminchét éves építésmérnök 1945 óta él Bagdadban, s jelenleg az iraki állami építkezéseket végző „Sulhi” építőipari vállalat osztályvezető mérnöke. Hat éve egy munkahelyen, a basrai építkezéseken dolgozik, s most lakása is ott van. Mielőtt meg-

érkeztünk volna ebbe az oázisba, Kállai elmesélte a hosszú út alatt élettörténetét.

1944-ben végezte el a budapesti műegyetemet és még abban az évben feleségül vette szerelmét. Az összeomlás után, 1945 elején szüleiivel és feleségével Németországba emigrált, majd négy hónapos müncheni tartózkodás után leszerződött az akkor még meglehetősen elmaradott iraki építkezésekhez kivitelező mérnöknek. Szülei Németországban maradtak, felesége azonban elkísérte őt. Írtózatos nehézségekkel kellett megküzdenie munkája során a szokatlan éghajlat alatt. Az akkor bővítés alatt Basra város környékén bűzhödt mocsarak, alattomos férgék nehezítették meg az úttörők munkáját. A fiatal mérnök azonban szívós akarattal látott neki a szinte lehetetlen feladatnak, bátor felesége mindenben segítette őt. Aztán... borzalmas időszak következett életében. 1947-ben felesége gyermekszülés után meghalt, rá három hétre a csecsemő. Kállai Egon úgy érezte, hogy nincs tovább értelme az életnek. Hónapokig lélektelenül, a gyarmatokon annyira lényeges elővigyázat nélkül folytatta munkáját, s csak annak köszönhette, hogy nem lett áldozatává a mocsárláznak, vagy más trópusi betegségnek, hogy a bennszülött munkások úgy szerették őt, mint saját apjukat és minden lépésére vigyáztak. Ez a szeretet pedig jóformán csak egy-két fehér ember privilégiuma Irakban. Az angol, amerikai és holland munkavezetők nem bántak kesztyűs kézzel az arabokkal, s így nem csodálható, hogy a fehér ember nem örvend nagy népszerűségnek arrafelé. Kállai Egon azonban igazságosságával, emberszeretetével és a színesbőrű munkások megbecsülésével már az első hónapokban kivívta az arabok elismerését és szeretetét.

Ahogy az évek múltak, Kállai is mind inkább megszerette a keleti világot, annak minden szépségével és rátságával együtt. A basrai munka is napról-napra könnyebb lett, amint mind több területet hódítottak el a mocsártól és a sivatagból. A fiatal magyar mérnök házat vásárolt Bagdadban és Basrában, két gépkocsit is vett és fizetésének fennmaradó részét iraki vállalkozásokba kezdte fektetni.

Ma már nincs semmi gondja. Csak az arab ételekkel nincs kibékülve és nagy elfoglaltsága mellett arra törekszik, hogy arab házvezetőnőjét beavassa a hazai, magyaros ételek főzésének titkába. Ez azonban meglehetősen nehézségekbe ütközik, miután ő — nem tud főzni. És egy bánata van: hogy nem mehet Pestre szabadságra. Pedig nagyon gyötri a honvágy . . .

— Min töpreng már egy félórája? — riasztott fel gondolataimból. — Teljesen kihűlt a kávéja. Igya meg és jöjjön. Megyünk. Este főz nekem egy jó lecsót és vacsora után mesél a Városligetről. Jó? . . .

✱

— Ha még az esős évszak előtt el akarja érní Mossul-t, akkor azt ajánlom, forduljon Halmos kisasszonyhoz. Úgy hallottam, hogy a „Cosmos” autbuszai a hó végéig mennek északra — mondta a bagdadi „Carlton hotel” éjjeli portása és egy jó darab papírra felírta nekem a „Cosmos” közlekedési vállalat pontos címét.

Másnap kora délelőtt felkerestem Halmos kisasszonyt. Az európai negyed felhőkarcolóinak és üvegpalatáinak egyikében, a negyedik emeleten székel a vállalat közúti forgalmi főosztályának vezetője, Halmos Klára.

Tíz perc alatt összebarátkoztunk, félóra múlva pedig már úgy beszélgettünk, mint ha évtizedes ismerősök lennénk. A csinos, harmincegy éves főosztályvezetőnő kiszólt telefonon a titkárságára, hogy lehetőleg ne nagyon zavarják, mert „fontos” ügyeket intéz.

A következőket tudtam meg rövid beszélgetésünk alatt:

A Halmos család feje, Halmos Kálmán 1948-ban vándorolt ki Irakba, munkaszerződéssel. Családja Olaszországban maradt, s csak 1950-ben ment utána Bagdadba. Az akkor ötven éves családfő a „Cosmos” közlekedési vállalat soffőrje lett és fizetésével meg volt elégedve. Két gyermeke közül az idősebbik Béla Kairóban végezte az orvostudományi egyetemet, Klára pedig azon az autbuszon lett kalauz, amelyet apja vezetett hetenként kétszer Bagdad és

Mossul között. A fiatal leánynak sok nehézséggel kellett akkoriban megküzdenie. Anagy hőség, a rossz utak és az akkoriban szeszélyesen garázdálkodó bennszülött rablóhordák még a férfiak erejét és idegeit is kikezdték, de Klári nem tágított. Három évi kemény munka után berendelték a központba, ahol kezdetben könyvelő, majd forgalomirányító és végül főosztályvezető lett. Az egész vállalatnál csak tizennégy európai nő van alkalmazásban — főleg angolok —, de olyan magas beosztást egyik sem tudott elérni, mint Halmos Klári. A lány úgy ismeri Irak közötti hálózatát, mint a tenyerét, s a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján jelenlegi beosztását kitűnően ellátja, felettesei legnagyobb meglepedésére. A család a belügyminisztérium közelében lévő villanegyedben lakik (saját villájában). Halmos papa azóta nyugdíjba ment, s most a villa kertjét ápolgatja Halmos mama utasításai alapján. Béla kitüntetéssel végezte el a kairói egyetemet, s pillanatnyilag a jordániai Ammanban végzi orvosi tevékenységét, de már jelezte, hogy az ez évben lejáró szerződése után ő is Bagdadba költözik.

— Meg van elégedve itt? Boldog? — kértem a beszélgetés végén az elegáns, csinos főosztályvezetőnőt.

— A körülményekhez képest, igen — feleli mosolyogva —, bár higgye el, mindent itthagynék, ha . . . ha visszamehetnék Magyarországra. Győrbe. Mert onnan jöttünk el. Dehát ez is meglesz majd egyszer. Csak ki kell várni türelemmel. — Aztán kedvesen kezet nyújt. — Ne haragudjon, most vár a munkám. Közeledik az esős évszak és meg kell jelölnöm az új menetrend fejzeteit . . . Felírta a címet? Okvetlenül jöjjön el ám este. Apuék tánkra perdülnek örömben, ha megtudják, hogy most érkezett honfitárssal beszélhetnek. Attól sem kell félnie, hogy arab vendéglátásban lesz része. Anyu nem felejtette el a pörköltök receptjét. Meg aztán a társaság is jobbára honfitársakból áll. Ott lesz többek között Joó Sanyi, akinek a város szélén van benzinkútja. Majd meglátja, milyen rendes fiú, akinek én . . . — hirtelen elpirult és az akták után nyúlt, nehogy esetleg kitaláljam, hogy mit is érez Joó Sanyi iránt . . . Az

a bájos, öntudatos magyar kislány ott, Bagdadban, a „Cosmos” osztályvezetői irodájában . . .

✱

— Elég a mekegésből! Itt maradsz holnapig és te leszel a gyerek keresztapja. Megmondtam és kész! — torkolt le Kántor Antal művezető, a mossuli „Deghreb” csőgyár szakmunkása, a Torkath-negyed bérházának egyik négyszobás lakásában, ahol fél napra vendége voltam a Kántor családnak.

Kántor Tóniéknaál ugyanis öt nappal előtt megjelent a gólya és egy mokány, csókolnivaló kis csöppséget pottyantott a pólyába, hogy az ember legszívesebben leharapná azt a pisze kis orrocskáját, ha nem lenne tekintettel a gyerek jövőjére.

A Kántor-házaspár 1952 óta él Irakban. Az ügyes fémipari szakmunkás 1949-ben szökött ki Ujpestről nyugatra és három évig német gyárakban dolgozott. A most huszonkilenc éves Tóni 1950-ben Münchenben ismerkedett meg Hajós Annával, egy nyugatra menekült vámtiszt bájos, szőke leányával, s még ugyanabban az évben feleségül vette. 1952-ben közeli vállalatok munkaszerződést ajánlottak fel nyugateurópai szakmunkásoknak, s Kántor Antal is megpályázott egy állást. Azóta itt élnek. A férfi szorgalmas, megbecsült munkása lett azóta a „Deghreb”-gyárnak, és tavaly előléptették művezetőnek. A takarékos asszonyka igen ügyesen gazdálkodik a pénzzel, s Tóni azzal büszkélkedett előttem, hogy két hét múlva boldog birtokosai lesznek egy négyszobás kis családi villának, amely a város szélén, kertek között fekszik. Gépkocsit már tavaly vettek maguknak és a bútorok is be lettek szerelve Bagdadból. A török és szíriai határ közelében fekvő Mossul városa fontos átmenőhely, s így szórakozási lehetőség is bővebben akad, mint az ország belsejében.

— Csak éppen az a baj, hogy egyedül vagyunk magyarok itt — mondja Kántor Tóni. — Éppen azért is jöttél kapóra. Mert azt már mégse szeretném, ha valami angol, vagy francia lenne a kölyök keresztapja . . .

Mit tehettem mást? Ott maradtam a másnapi keresztelőre. De azt ne kívánja tőlem

a Nyájas Olvasó, hogy elmeséljem, milyen érzések kavargtak bennem, amikor az iraki homoksivatag északi csücskén egy halkan dobogó szívű, cseppnyi magyar emberpalántát tartottam a keresztvíz alá . . .

✱

Mindezeket az élményeken még márciusban mentem keresztül, amikor Irakban még rend és béke uralkodott. Azóta a lázadás, vérontás, a háború szelleme söpört végig a sivatagi futóhomok felett, s most a legnagyobb kétségek között élek. Mi van vajjon azokkal a honfitársaimmal, akik távol az anyaföldtől, idegen népek és idegen szokások között próbálnak a maguk és családjuk számára emberhez méltó életet teremteni? Érintetlenül hagyta-e őket a külföldiek ellen mesterségesen felkorbácsolt arab nacionalizmus vadul feltörő lángja?

A szenvedély elülte, a viharok csillapítása után talán ismét kapok hírt tőlük. Addig pedig — mivel mást nem tehetek — szorgalmasan ostromlom a Mindenhatót: vigyázzon minden lépésükre. Álljon mellettük továbbra is, mint ahogy mellettük állt eddig. Mert akármennyit is szenvedtek, akármint is mentek keresztül: bensőjünkben mindig magyarok maradtak . . .

S W E - C O

**The Swedish Continental Trading Comp.
GÖTEBORG**

magyar service osztálya rendelkezésre áll Magyarországra kuldhető gyógyszer, használt ruha-csomag (per kg \$ 1.25 + portó ab Svédország) és ajándékok tekintetében.

Rendelhet bárhova magyar tárgyú 5 x 5 dia-
pozitiveket, fényképeket, színeset is, repro-
dukciókat, minden tárgykörből, továbbá női
s férfi kontinentális fazonú ruházati cikkeket.
Kérje díjmentes tájékoztatónkat.

Postacím:

**POSTBOX 24014, GÖTEBORG 24
SWEDEN**

Magyar diákok külföldön

A Szabad Magyar Egyetemisták Szövetsége — Union of Free Hungarian Students (UFHS) — 1958 október 19. és 23. között tartotta II. Kongresszusát Rómában. A Kongresszuson 15 állam képviselői voltak jelen, államonként két-két küldöttel. Argentínából és Északamerikából egy-egy delegátus tudott csak megjelenni.

A Kongresszus programja három főcsoportra oszlott:

1. A különböző országok küldötteinek beszámolóí.
2. Határozati javaslatok benyújtása és megszavazása.
3. Vezetőségválasztás.

A küldöttek beszámolóiból kitűnt, hogy az európai államokban a magyar menekült diákság mintegy 80 százaléka ösztöndíjjal egyetemen tanul és tanulmányi eredménye az elmúlt tanévben általában jó volt. A tanuló diákok százalékaránya az Egyesült Államokban a legalacsonyabb, ahol 1950 diák közül pillanatnyilag kevesebb, mint 700 tudja tanulmányait folytatni.

A Kongresszus határozatban rögzítette le „Az Öregdiákok Szövetségének” meg-

szervezését, hogy a világszerte dolgozó magyar végzett és diplomás értelmiséget összefogja.

A Kongresszus magáévá tette az Amerikában meghírdetett Októberi Mozgalmat (az emigráns szervezetek a Forradalom szellemében való együttműködése), és azt világszerte kiszélesíti. A Közgyűlés az UFHS elé egy nagykapacitású kulturális és tudományos programot tűzött ki, melynek részletes kidolgozását az egyes tag-szövetségek megbízottai végzik el.

Az UFHS központi irodáját St. Gallenből Genfbe helyezte át. A választások egyhangúsága bizonyítja az UFHS jó eredményét és akcióképességét.

A Szabad Magyar Egyetemisták Szövetsége újonnan megválasztott elnöke Mihályi Géza, alelnökei: Merényi Aladár és egy Amerikából delegálandó küldött.

Tollas Tibor, az ismert szabadságharcos költő, az Északamerikai Magyar Egyetemisták sponzorolásával északamerikai előadókörúton vesz részt. Az október 20-i Carnegie Hall-beli emlékünnepevények ő volt a magyar szónoka, amerikai részről Nelson Rockefeller, akit később New York

Finta Sándor

A napnyugati világtenger partjáról elszállt egy magyar láng. Los-Angeles városában meghalt Finta Sándor szobrászművész, a szétszóródott magyar nemzet egyik legkomolyabb értéke. A magyarság hírét a világban el nem múló művek sorával gazdagította. Alkotásai Törkevetől Braziliáig, a new-yorki Metropolitan Museumtól a los-angelesi díszparkig, jelölik egy magyar lángész útját. Nehéz út, keserves út volt... mégis diadalmas út.

Finta Sándor testileg-lelkileg kimagaslott egy szomorú kor perc-emberkéi közül. Lángoló életvágy —, az élet minden jelenségének kíváncsi és meghatott szeretete jellemezték: a művészlélek vágya, hogy megállítsa az időt, megrögzítse az elmúló formák örök mondanivalóját, hogy művészetén keresztül tolmácsolja a világnak azt, ami elmúlhatatlanul „emberi és magyar”.

Ady szavai tolnak a tollra, mikor Fintáról írunk. Ady élettörténete megérteti Fintát, ahogy Fintáé magyarázza Adyt. Kegyetlen korban éltek, melynek súlya alatt eltorzultak a magyar alkotók. Isten csodája volt, hogy mégis tudtak alkotni.

Ady meghalt fiatalon. — Finta sokáig élt, elég soká, hogy fenékiig őrítse a magyar fájalmak 1956-os serlegét is. Az utolsó seb elvitte.

Nyugodjék békében, a feltámadás reményében!

(Bobula Ida)

kormányzójának választottak meg, és Jacob K. Javits szenátor beszélt.

✱

Az 1958/59-i tanév elején az USA-ban 1869, Kanadában 958, Mexikóban 3 (azaz összesen 2830) regisztrált magyar egyetemi hallgató volt. Ezek közül egyetemi tanulmányokra elhelyezést nyert az USA-ban 1104, Kanadában 531, Mexikóban 2 (azaz összesen 1637) hallgató. 1958-ban diplomát szerzett az USA-ban 21, Kanadában 27 magyar egyetemi hallgató.

✱

A University of British Columbia magyar erdőmérnöki fakultásának esete egyedülálló a történelemben. Elkeseredés és lelkesedés hozta létre és méltó azokhoz a nem mindennapi körülményekhez, amelyek létrehozták. Mintegy kétszázötven diák és professzor maradt együtt, mikor a szovjet túlerő menekülésre kényszerítette őket. Többhónapos hánykolódás után elfogadták a kanadai ajánlatot és búcsút mondtak a vendéglátó Ausztriának és ot-tani jötevőiknek. A kanadai egyetem vezetősége a magyar fakultást egy igen érdekes felsőoktatási kísérletnek fogja fel, bár a diákok inkább az emberbaráti segítőkészség gyönyörű példáját látják benne. A csoport messzemenő autonómiát élvez az egyetem kebelén belül. Legfelsőbb szerve a professzori tanács, amelytől gyakorlatilag teljesen függetlenül működik az „Ifjúsági Kör”. A nyelvi nehézség az egyetlen elválasztó a kanadai diákoktól, egyébként a beilleszkedés az új környezetbe nagyszerűen sikerült. Hogy a magyar diákok tanulmányainak megfelelő diplomát adhassanak ki, egy újszövegű oklevelet terveztek a következő fejléccel: "Graduated Forester — Dipl. Forest Engineer in Hungary". A magyar dékán a Magyar Forradalom és a University of British Columbia szenátusa nevében avatja diplomázó fiataljait. A magyar fakultás céljai a következőkben foglalhatók össze: Minél magasabb képzettség; minden alkalmat megragadni Hazánk ügyének segíté-

sére; becsülettel viszonzni a vendéglátók szívességét.

✱

A svédországi magyar tanulóifjúság száma 257. Ezek közül 80-an a göteborgi „Magyar Gimnázium”-ban tanulnak, 146-an járnak egyetemre, a többiek svéd középiskolákban nyernek oktatást. Az ipari tanulók száma, akik állami vagy vállalati tanonciskolákban tanulnak, 311. Az egyetemi ifjúság megérkezése után 3—6 hónapos népfőiskolai nyelvtanfolyamon vett részt, most pedig tanulmányait folytatja. Többen közülük tanulmányaik befejezése előtt állnak. Az ösztöndíjon kívül ingyen lakást és egyes svéd szervezetek rendszeres támogatását is élvezik.

✱

A magyar diákokkal sok furcsa eset történik. Ezek közül az egyik, hogy egy Virginiában tanuló diák néger college-be került, ahol ő nemcsak az egyetlen magyar, hanem az egyetlen fehér hallgatója is az iskolának. A közelmúltban találtak egymással az Egyesült Államok néger egyetemei Baltimore-ban, hogy úszóbajnokságon döntsék el a legjobb fekete sportoló cím odaitélését. Külön érdekessége a versenynek, hogy a bajnoki címet a magyar diák nyerte el.

✱

Az Amerikai Magyar Egyetemisták Szövetsége egy tagja áprilisban ment Japánba, hogy közgazdasági tanulmányokat folytasson ott. Nemsokára még több fiatal végzett diplomás követi őt, akik az ázsiai országok viszonyaiban ismereteket szerezve, hasznos szakemberei lesznek a jövő magyar külügyi szerveknek. Az Egyetemista Szövetség megállapodást kötött a lengyel Paderewski Alapítvánnyal, hogy a jövőben együtt dolgoznak a fiatal szakemberek ösztöndíjának biztosítása érdekében. Ennek a megállapodásnak a következőképpen mintegy 5—6 magyar diák megy mesterdiploma és doktorátus szerzése céljából Indiába, Pakisztánba, Burmába, Malájföldre, Vietnamba.

A HIRÜNK A VILÁGBAN KÖNYVOSZTÁLYA

P. O. B. 1005, Washington 13, D. C.

FÜVESKERT. Az illegális magyar irodalom antológiája. Tollas Tibor, Kocsis Gábor, Gérecz Attila, stb. versei. Második kiadás. Füzve	\$ 1.50	1953-1956). Illyés Gyula, Zelk Zoltán, Tamási Áron, Déry Tibor, Háy Gyula, Benjámín László, stb. művei. Az „íróházadás” története	\$ 2.—
GÁRDONYI GÉZA: Egri csillagok. Ktv. Egészbőr-díszkötésben, aranyozva .	\$ 3.50	MAGYAR ALBUM. Szerk. Incze Sándor. 400 fényképpel és rajzokkal illusztrálva. 256 o. Vásznonkötésben . . .	\$ 3.80
GÁRDONYI GÉZA: Láthatatlan ember. Egészbőr-kötésben, aranyozva . . .	\$ 4.—	MICHENER JAMES A.: Az andai híd. A híres Pulitzer-díjas író megrázó bestseller-műve a magyar forradalomról magyarul! 318 oldal. Vásznonkötésben	\$ 3.80
HERCZEG FERENC: Pro libertate. Rákóczi Ferenc élete. 400 o. (egy kötetben). Egészbőr-díszkötésben, aranyozva	\$ 4.50	NÉMETH LÁSZLÓ: Iszony. (Argentínai kiadás.) Kötve	\$ 2.—
HUNGÁRIA. Album. 76 gyönyörű felvétel Budapestről s a magyar vidékről. Magyar s angol képaláírások . .	\$ 3.—	OMÁR KHÁJJÁM: Rubájját. Sziklay Andor új magyar fordítása. Radó Antal illusztrációival. Füzve . . .	\$ 2.50
“ONE SENTENCE ON TYRANNY” Az íróházadás antológiája, angolul .	\$ 1.50	Számozott díszkiadás, egészbőr-kötésben, aranyozva, a fordító és illusztrátor aláírásával	\$ 5.—
MAGYARMULTUNKI/II. (Egybekötve)	\$ 3.50	HUNGARIAN POETRY. 31 nagy magyar költők művei angolul. Kötve	\$ 3.20
MÁRAI SÁNDOR: Napló (1945—1957)	\$ 2.80	SZÁMÜZÖTTEK NAPTÁRA. Szerk.: Csicsery-Rónay István, 92 oldal . .	\$ 1.—
JÓKAI MÓR: Erdély aranykora. Egészbőr-díszkötésben, aranyozva	\$ 3.70		
KÜLTÖK FORRADALMA (Antológia)			

(Csekk, ill. készpénz beküldése esetén ezonnal szállítunk. Posta és kezelési költség 10 százalék)

A Végh-kvartett Afrikában

A világhírű Végh-vonósnégyes világköri útján, ritka megbecsülésre valló ismételt meghívásra idén harmadizben játszott Edinburgban. Mint Cs. Szabó László írja (*Jöjjetek*, 1958, X.), a vonósnégyes két hangversenyéért álltak leghosszabb sort az idejegyvásárlók a híres zenei hetek során.

Végh Sándor és kvartettje Afrikából érkeztek Skóciába. Leopoldville-ben, Brazzaville-ben és Johannesburgban adtak hangversenysorozatot. Eleinte nem vették észre, csak később döbbsentek rá, hogy

egyetlen néger vagy hindu sincs a hallgatók közt noha a lakosság valami kilenctizede színes. Véghék ezért a sorozat végén külön estét hirdettek a négereknek. Egy gombostű sem fért el a teremben s a végén kiderült, hogy a hangversenyük tulajdonképpen kettős hangverseny volt, mert amikor ők elnémultak, a tomboló színes hallgatóság nyomban átalakult énekkarrá s viszonzásul a hangversenyért ott helyben kórus-hangversenyt adott a vonósnégyesnek, amit a négy magyar — a nacionalisták istentelen fajkirekesztő politikája közepette — a könyörületes ünnephez méltó füllel hallgatott. (P. G. J.)

Fizessen elő a
HÍRUNK A VILÁGBAN
c. folyórratra

Állandó melléklete a „Bibliográfia”. Minden száma képesmelléklettel jelenik meg.

Előfizetése egész évre \$ 4.—, félévre \$ 2.—

A 100-ik új előfizető 1958—1959-ben (vagyis aki eddig nem volt a lap előfizetője) 40 könyvet, teljes magyar emigrációs könyvtárat kap. Bőrkötétes díszművek, nagyalakú képes albumok, a magyar irodalom klasszikusai, emigrációs kézikönyvek, reprezentatív magyar művek angolul, stb. szerepelnek a gazdag gyűjteményben.

Ezen kívül **minden 5-ik új előfizető** egy-egy gyönyörű Hungária-Albumot nyer. (Bolti ára \$ 3.—). Az albumban 77 szebbnél-szebb felvétel van Budapestről s a magyar vidékről.

A Hungária-Albumot a 100-ik előfizetőn túl is minden 5-ik új előfizető megkapja!

E példa nélkül álló előfizető-megajándékozási akcióban résztvesz mindenki, bármely országból, aki legalább félévi (\$ 2.—) előfizetést beküld 1958—1959. év folyamán.

Közben minden megjelenő számunkban közöljük az addig nyertesek névsorát, akiknek azonnal elküldjük nyereményüket, portóterhelés nélkül.

Mielőbb küldje be előfizetését, mert a főtudalom hamarosan megtalálja boldog gazdáját.

Címünk: HÍRUNK A VILÁGBAN, P. O. Box 1 005, Washington 13, D. C. U.S.A.

Lapzártáig 41 új előfizető jelentkezett. Hungária-Albumot nyertek: Koszorús Ferenc, Földiák Ferenc, Doráti Antal, Szívó Pál, Bartók László, Szerecz Margaret, Bódy Mihály, Papp L.-né.

Judósaink külföldön

BAKTAY ERVIN A BUDDHA SYMPOSIUMON

Buddha születésének 2500. évfordulója alkalmából 1956-ban rendezett Symposium egyetlen magyar résztvevőjének, Baktay Ervinnek életét és munkásságát ismerteti a „Who's Who of Participants in the Symposium on Buddhism's Contribution to Art, Letters and Philosophy, New Delhi 1956”, című kiadvány.

Felsorolja az ismertetés számos indiai utazását s különösen kiemeli 1928-ban Ladakh-ba és Zanskar-ba tett útját, melyeket Kőrösi Csoma Sándorral kapcsolatos kutatásai tettek szükségessé. Elismerően említi meg az ismertetés, hogy Baktay India művészetéről több mint 20 könyvet és számos cikket írt, s ezzel nagyban hozzájárult ahhoz, hogy India népét és kultúráját a magyarság még jobban megismerhesse.

DR. HEVESY GYÖRGY UJABB KITÜNTETÉSE

A Nobel-díjas Hevesy György stockholmi egyetemi tanár újabb kitüntetésben részesült. A Német Szövetségi Köztársaság legmagasabb tudományos érdemrendjét, a Pour le Mérite-t, kapta meg a

radioaktív anyagok kutatásában elért eredménye-
iért.

A kiváló kémikus hosszú életpályáján sok országban dolgozott és sok nyelven tanított. Freiburg, Svájc, Anglia, Bécs után egy ideig Magyarországon is dolgozott. Az első világháború után újra svájci és német egyetemeken tanított. 1922-ben Kopenhágában egy új elemet fedezett fel, melyet Hafnium-nak nevezett el. (Koppenhága latin neve Hafnium.)

1943-ban kapta meg a Nobel díjat. Jelenleg Stockholmban dolgozik. Nagy örömmel regisztráljuk Hevesy professzor újabb kitüntetését, mely egyben a magyar tudományosság elismerése is.

KERÉNYI KÁROLY

Svájcban élő nagy vallástörténészünk „A Verdasioi Magyar Madonna” című cikkében (Nemzetőr, 1958, VIII. 15.) a mária-pócsi „Könnyező Mária”-kép egy Olaszországba került másolatának történetét körvonalazza mesteri kézzel. Ismertetés helyett idézzük tanulmányának utolsó mondatait, melyekben annak célkitűzését és eredményeit foglalja össze:

THE WORLD'S FINEST...

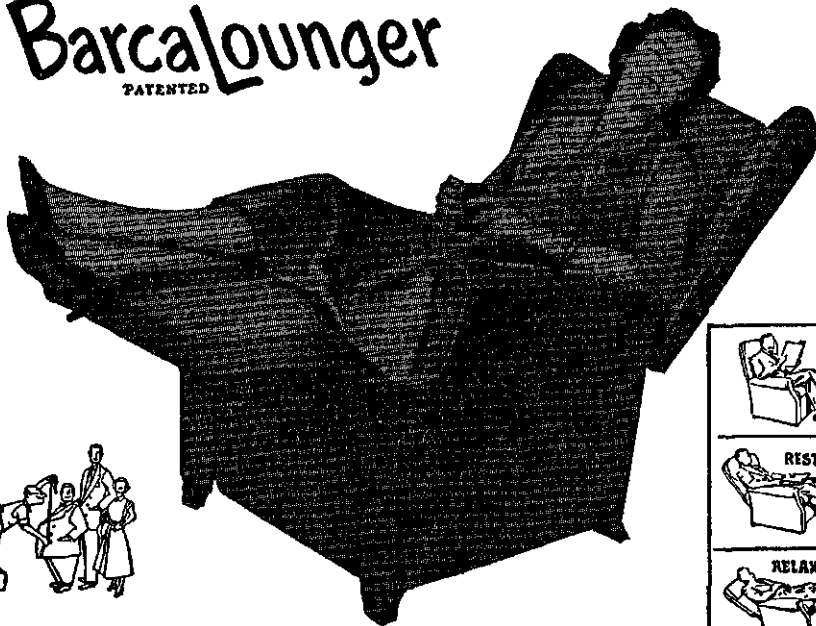
MOST COMFORTABLE RECLINING CHAIR

THE ONE AND ONLY

No other chair can come close to the quality and comfort of a BarcaLounger. It's a handsome chair, built by expert craftsmen, and features „Floating Comfort”. The back-rest, seat and leg-rest are synchronized to cradle your body automatically in any position from sitting to full reclining ... without knobs or levers.

BarcaLounger

PATENTED

WHAT SIZE CHAIR DO YOU WEAR?

Barca Loungers come in sizes and styles to suit everyone. In beautiful fabrics, plastics and genuine top-grain leathers. Plain or pillow backs. Be sure you get a correct fit!

At your favorite furniture or department store!

BUILT BY **BARCALO OF BUFFALO**

FIZESSEN ELŐ A
HIRÜNK A VILÁGBAN -ra

a világmagyarország és a magyar emigráció
kulturális figyelőjére.

Vegyen részt ankétjein!
Nyerjen díjat pályázatain!
Legyen a munkatársal!

A HIRUNK A VILÁGBAN

figyelemmel kíséri, mit tud s mit hisz róunk
a világ, ezzel előkészíti hírünk megjavítását,
reális tükröt tart sokszor illúzióban élő hon-
fitársaink elé s valódi kulturális értékeink
bemutatásával, távolmaradva a napi politiká-
tól, erősíti a szétszórta magyarságban az
összetartozandóság érzését.

Előfizetési díj:

Északamerikában egész évre \$ 4.00,
félévre \$ 2.00.

Más országban havi két postai coupon.

Az előfizetéseket kérjük az alábbi címre
küldeni:

HIRUNK A VILÁGBAN
P. O. Box 1005, Washington 13 D. C., USA

Az Írószövetség második közgyűlése

A Magyar Írók Szövetsége Külföldön a magyar forradalom második évfordulóján Párizsban tartotta közgyűlését. Negyven magyar író vett részt rajta személyesen (a tagok egyharmada), míg 25 további író írásban közölte véleményét. A tisztújítás a következő eredménnyel végződött: Elnök: Ignotus Pál, főtítkár: Szabó Zoltán, pénztáros: Kemény György, titkár: Mészáros István, ellenőrök: Fenyő Miksa, Molnár József, Sivirsky Alajos, Mikes György; választmányi tagok: Enczi Endre, Faludy György, Orvényes András, Kovács Imre, Fejtő Ferenc, Borbándi Gyula, Hatvany Bertalan, Bikich Gábor, Gömöri György, Szász Béla, Arnóthy Kriszta, Borsody István. (Cs. Szabó László bejelentette, hogy sem tisztséget, sem választmányi tagságot nem vállal.) A közgyűlés ezután meghívta Enczi Endrét, mint aki egyhangú szavazattal közbizalmat kapott, hogy Londonban a tiszttakar ötödik tagja gyanánt részben a Szövetséggel, részben az Irodalmi Újsággal kapcsolatos munkakört töltsön be.

SOUND NEWS PRODUCTIONS

59, Bryanston Street,
Marble Arch, London, W. 1.

Az október 23-i emlékűnnepélyek rendezői, amennyiben hangfelvételt készítettek, lépjenek érintkezésbe Tárczy Árpáddal a fenti címen. Ő szívesen kikölcsonzi csereképpen a tavalyi és az idei angliai emlékűnnepélyről készített felvételeket kulturális egyesületek és hasonló szervezetek részére, hogy külföldi barátaink élőlőszóval hallhassák az angliai ünnepélyek résztvevőit.

A NYUGATI FIGYELŐ

c. rovatunk
helyhiány miatt
következő számunkra
marad

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 „P“ Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6. D. C., USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterrel. 8 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felvesszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset-betegségély-, valamint egyéni és családi korház-biztosítást.

KÉRJEN TÁJÉKOZTATÓT!

Our Reputation in the World

English Summary

The first article, written by György Szabó, describes two important bronze medals of Matthias the Just (1458—1490), one of the most popular kings of Hungary. They are located in the Kress Collection at the National Gallery of Art, Washington, D. C. Previously the medals were part of the famous Dreyfus Collection in Paris.

The author surveys the background of these two distinguished objects of Renaissance art and reviews the new literature pertaining to them. He emphasizes the necessity of identifying, describing and publishing anew all the medieval objects now in the U.S.A., that are of significance in Hungarian art and history.

The following are two prizewinning essays

by Erzsébet Timafalvy and Péter Thúry written for the competition in our paper. László Losonczy reports on Hungarians living in Iraq and Balázs Nagy on the Hungarian pavilion at the Brussels Fair.

The echo of Sándor Veress' compositions, the exhibition of József Domján also are an scientists and students in the free world.

In the supplement, „Bibliográfia”, Jenő Pohárnok discusses the problems of Hungarian literature and its publication in exile. It is followed by different bibliographies, book reviews, bibliographical and literary news and by an article reporting on the discovery of a second Hungarian fifteenth century printing shop by a scholar in Budapest.

Notre Réputation dans le Monde

Résumé Français

L'étude de György Szabó fait connaître deux médailles en bronze représentant le roi hongrois le plus populaire, Mathias le Juste (1458—1490). Ces médailles se trouvent, actuellement, dans les collections Kress de la National Gallery of Art. Au préalable elles se trouvaient dans la fameuse collection Dreyfuss à Paris.

L'auteur décrit brièvement ces deux importants de l'art des médailles de la Renaissance et fait connaître la littérature moderne qui s'y rapporte. En conclusion, l'auteur appuie sur la nécessité qu'il y aurait à rassembler en une publication toutes les données concernant les trésors d'art médiévaux hongrois ou ayant quelque rapport avec la Hongrie.

Après les essais couronnés des lauréats du Concours de Hírünk a világban, ceux d'Erzsébet Timafalvy et Péter Thúry, nous trouvons le compte-rendu de Balázs Nagy sur le pavillon hongrois de l'Exposition Internationale de Bruxelles, tandis que László Losonczy nous entretient du sort des Hongrois vivant en Irak.

Suivent les échos suscités par les composi-

tions de Sándor Veress, par l'exposition d'art graphique de Joseph Domján et par les réalisations des savants et des étudiants hongrois vivant dans le monde libre.

Dans la „Bibliographie nous” trouvons un article de Jenő Pohárnok traitant des problèmes de la littérature et de l'édition de l'émigration hongroise. En dehors de différents nouvelles concernant la bibliographie, les nouveaux livres et les événements littéraires, on nous apprend la découverte en Hongrie d'une seconde imprimerie ancienne, datant du XV-e siècle, la première connue étant celle de Bude.

Hírünk a Világban

Editor:

Csicsery-Rónay I. szerkesztő

P. O. Box 1005

Washington, 13, D. C.,

U. S. A.

